

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Zvíře v pojetí nového občanského zákoníku, zák. č.
89/2012 Sb., a v některých veřejnoprávních
zákonech**

Bc. Romana Severýnová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Romana Severýnová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Zvíře v pojetí nového občanského zákoníku, zák. č. 89/2012 Sb a v některých veřejnoprávních zákonech

Název anglicky

An animal in the conception of the new Civil Code n.89/2012 Coll. and in public law

---

Cíle práce

Cílem práce je popsat a analyzovat aktuální právní úpravu postavení živého zvířete a nakládání s ním v souladu s úpravou v aktuálním občanském zákoníku. Podle této úpravy zvíře není věc, ale také tam není žádná jiná definice a jeho charakteristika.

Pro práci jsou stanoveny následující hypotézy:

- 1) Zvíře je zvláštní majetková hodnota a může být předmětem vlastnických vztahů a majetkových dispozic
- 2) Zvíře je předmětem zvláštního zacházení a některá ustanovení a režim s nakládání s věcmi se na něj nemůže vztahovat

Metodika

Bude použita především metoda popisná, kompilační a analytická: popsat a analyzovat postavení zvířete v soukromém právu, především v novém občanském zákoníku, a ve veřejnoprávních normách. Zpracování práce se bude odvíjet zejména od analýzy dokumentů-právní předpisy soukromého a veřejného práva, evropských nařízení, judikatury aj. a kompilování z odborné literatury: deskripce postavení a pojmu zvířete z nich vyplývající. V práci bude též využita komparace české a zahraniční úpravy pojmu zvíře. Všechny poznatky pak budou využity k otestování předem stanovených hypotéz (cíl práce).

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

občanský zákoník, zvíře, věc, majetková hodnota, vlastnické právo, ochrana , veřejnoprávní ochrana zvířat

---

Doporučené zdroje informací

BĚLOHLÁVEK, A. J.; ČERNÝ, et al. Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012.

Další prameny po konzultaci s vedoucí diplomové práce.

Další zdroje:

elektronické:

PRCHALOVÁ J. Právní ochrana zvířat. Linde. Praha 2009

RYDVAL, T. Co je živé zvíře? Právník, 3/2009, ISSN : 0231-6625, vyd. ÚSP AVČR

servery státní správy: psp.cz; justice.cz. nsoud.cz a jiné

SPÁČIL a kol. OBČANSKÝ ZÁKONÍK III _ Věcná práva , komentář, nakl. C.H.Beck, Praha 2013

úst. zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (zrušený)

zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA:

ZÁKLADNÍ LITERATURA

Předběžný termín obhajoby

2015/16 ZS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Eva Kadlecová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 10. 9. 2014

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 11. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Zvíře v pojetí nového občanského zákoníku, zák. č. 89/2012 Sb., a v některých veřejnoprávních zákonech“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 27. 11. 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní JUDr. Evě Kadlecové za odborné a cenné rady při vypracování této diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům za vyplnění dotazníků pro praktickou část této diplomové práce a samozřejmě své rodině, která mi byla při psaní oporou.

Zvíře v pojetí nového občanského zákoníku, zák. č. 89/2012 Sb., a v některých veřejnoprávních zákonech

---

An animal in the conception of the new Civil Code n. 89/2012 Coll. and in public law

Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá postavením živého zvířete v českém právním řádu, především v novém občanském zákoníku, který jej oproti dosavadnímu pojetí mění, zvyšuje jej, neboť zvíře již podle nové právní úpravy není věcí. V úvodní části se tato práce zabývá filozofickými úvahami nad vztahem člověka a zvířete, na které navazuje přehled vývoje právní úpravy statusu zvířat, vymezení pojmu zvíře v českém právním řádu, a morální a právní status zvířat. Stěžejní část práce je zaměřena na pojetí zvířat podle rekodifikovaného občanského práva a jeho postavení v soukromoprávních vztazích, především k právu vlastnickému. V souvislosti s tímto tématem se práce zabývá i problematikou ztrát a nálezů zvířat. Kromě právního statusu zvířat se tato práce dále věnuje problematice ochrany zvířat, která je upravena v některých veřejnoprávních zákonech, a komparaci s právem rakouským a švýcarským. V poslední kapitole se tato práce zabývá zjišťováním povědomí veřejnosti o nové právní úpravě postavení zvířat a o některých aspektech ochrany zvířat prostřednictvím dotazníkového šetření. Závěrem této práce je shrnutí poznatků týkajících se současného pojetí postavení zvířat v českém právním řádu.

Klíčová slova: občanský zákoník, zvíře, věc, majtková hodnota, vlastnické právo, ochrana, veřejnoprávní ochrana zvířat, týrání zvířat, právní status zvířat

Summary

This thesis deals with a position of a lively animal in the Czech legal order. According to new Civil Code, the animal isn't considered as a thing. The first part of this work deals with philosophical reflections on the relationship between human and animal. Overview of the development of law-status of animals and the definition of animal in the Czech legal order and the moral and legal status of animals. The main part is focused on the concept of the legal status of animals in the new civil law and its position in private relations. Especially the right of ownership. The work deals with the issue of losing and found founding animals. In addition to the legal status of animals. This work also deals with the issue of animal welfare. Furthermore, a comparison with the Austrian and Swiss law. The last chapter of this work deals with searching for public awareness of the new legislation, the status of animals and certain aspects of animal protection via questionnaires. At the end of the work there is a summary of findings which deals with present concertion of the status of animals in the Czech legal order.

Keywords: Civil Code, animal, thing, property value, property right, protection, public protection of animals, cruelty to animals, legal status of animals

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíl práce a metodika	12
	2.1. Cíl práce.....	12
	2.2. Metodika	13
3	Vymezení pojmu zvíře v našem právním řádu	14
4	Právní postavení zvířete v minulosti.....	16
	4.1. Historický exkurz.....	16
	4.2. Postavení zvířete podle občanského zákoníku z roku 1964	19
5	Status zvířat.....	21
	5.1. Morální status	21
	5.2. Právní status zvířat.....	22
6	Zvíře v soukromoprávních vztazích	24
	6.1. Postavení zvířete v platném občanském zákoníku	24
	6.2. Vlastnické právo ke zvířeti	26
	6.3. Kategorizace zvířat podle občanského zákoníku.....	27
	6.3.1. Divoké zvíře.....	28
	6.3.2. Zajaté zvíře	28
	6.3.3. Zkrocené zvíře	29
	6.3.4. Domácí zvíře.....	30
	6.3.5. Chované zvíře	31
	6.3.6. Nalezené zvíře.....	32
	6.3.7. Hospodářské zvíře.....	34
	6.4. Přírůstek zvířete	34
	6.5. Omezení vlastnického práva ke zvířatům	35
	6.6. Služebnosti a právo pastvy	37
	6.7. Zástavní právo ke zvířeti.....	38
	6.8. Nájem a pacht zvířete	38
	6.9. Zvíře a institut náhrady škody	39
	6.9.1. Škoda způsobená zvířetem.....	39
	6.9.2. Náhrada při poranění zvířete.....	41

7	Problematika ztrát a nálezů zvířat.....	43
7.1.	Nález zvířete podle občanského zákoníku z roku 1964.....	43
7.2.	Nález zvířete podle nového občanského zákoníku	46
7.2.1.	Nález zjevně vlastněného zvířete.....	46
7.2.2.	Nález zvířete zjevně určeného k zájmovému chovu.....	47
8	Postavení zvířete ve veřejném právu	48
8.1.	Úprava v zákoně na ochranu zvířat proti týrání.....	49
8.2.	Úprava v trestním zákoníku	50
8.3.	Úprava ve veterinárním zákoně	53
8.4.	Právní úprava jatek	53
8.5.	Úprava v zákoně o ochraně přírody a krajiny	54
8.6.	Úprava v zákoně o zoologických zahradách.....	54
8.7.	Úprava v zákoně o myslivosti.....	55
8.8.	Úprava v zákoně o rybářství	55
9	Postavení zvířat v Rakousku a Švýcarsku	57
9.1.	Zvíře v právu rakouském	57
9.2.	Zvíře v právu švýcarském.....	58
10	Dotazníkové šetření	60
10.1.	Analýza výsledků.....	60
10.2.	Závěry šetření	69
11	Závěr	71
	Použité prameny a literatura:	73
	Přílohy:.....	77
	Příloha č. 1	77

1 Úvod

Lidé od počátku své existence žijí v určité symbióze s přírodou, tedy i se zvířaty. Některá zvířata člověk domestikoval za účelem hospodářského užitku, jiná zůstala ve volné přírodě. Už tehdy však vznikaly mezi lidmi a zvířaty vztahy, které bylo s vývojem společnosti a normativním společenským systémem potřeba právně ošetřit a vymezit v nich postavení zvířete.

Základní pojetí těchto vztahů položili antičtí řečtí filozofové učením, že zvířata nejsou obdařena řečí ani rozumem (logos) a že jim schází i smysl spravedlnosti (díké). Duší (psýché) ve smyslu principu, který zajišťuje růst, pohyb, vnímání a další funkce živého organismu, pak byla kromě lidí nadána i zvířata spolu s rostlinami. Některé školy vyznávající teorii o převtělování duší a podobnosti člověka a zvířete byly zásadně proti jakémukoliv násilí na zvířatech a jejich usmrcování, jiné zastávaly myšlenky nepřekonatelného rozdílu mezi lidmi a zvířaty. Právě na učení o zvířatech, jako tvorech bez rozumu, která jsou méně hodnotná než člověk, navazuje filosofie středověku ovlivněná poselstvím křesťanství, podle níž je člověk oprávněn panovat nad zvířaty a celou zemí.

Etický status zvířete upadal pod vlivem karteziánského racionalismu vycházejícího z myšlenek R. Descarta, podle nichž je zvíře pouhým strojem bez myšlenek, bez pocitů, bez schopnosti cítit bolest nebo strach. Toto pojetí podstaty zvířat vedlo k jejich zneužívání a znásilňování přírody vůbec. Zcela odlišný postoj můžeme zaznamenat na Dálném východě, kde se jednotlivá učení a náboženství, včetně islámu, staví ke zvířatům pozitivněji, zahrnují je určitou formou úcty a vyzývají k jejich ochraně. Novověcí filozofové zastávají stejné názory jako Descartes, např. F. Bacon a T. Hobbes, nebo s nimi nesouhlasí a přiřazují zvířatům určitou „rozumnost“ a jiné vlastnosti, které zjistili na základě empirického pozorování zvířat (J. Locke, D. Hume). Určité tendence ochrany zvířat proti týrání spatřujeme i v myšlení I. Kanta, ale především v utilitarismu J. Bentahama, který nebyl vystaven jenom pro účely obhajoby zájmů zvířat, přesto je těmto myšlenkám věnována značná pozornost. Bentham tvrdil, že hlavním kritériem pro morální rozlišení lidí a zvířat je schopnost cítit bolest, nikoliv rozum a řeč, dále ve své koncepci pojetí zvířete odsuzoval právní status věcí přisouzený zvířatům v antice a také ostře vystupoval proti týrání a krutému zacházení se zvířaty.¹

---

¹ MÜLLEROVÁ, H.; STEJSKAL, V. Ochrana zvířat v právu, s. 37-40

Zásadní vliv na chápání vztahu člověka ke zvířatům měla Darwinova evoluční teorie, která staví nejen na fyzické, ale i mentální podobnosti mezi člověkem a zvířaty (především primáty). Ve 20. století se zájmům zvířat věnuje zakladatel teorie senzitivity P. Singer, který vychází z principu rovnocennosti a povinnosti člověka být ohleduplný k zájmům zvířat a nezneužívat je z pozice vládnoucího. Teorie úcty života A. Schweitzera pak přiřazuje určitou morální hodnotu všem formám života, přičemž by lidé neměli ubližovat ani těm nejnižším organismům. Důraz na důležitost jednotlivce, hodnotu jeho života klade americký filosof T. Regan v teorii vnitřní hodnoty. Regan tvrdí, že s jednotlivci (přinejmenším se savci a ptáky), kteří mají tzv. vnitřní hodnotu, tedy vnímání, uvědomování si sebe a svoji individualitu, minulost a přítomnost, má být slušně zacházeno.²

Pohled společnosti jedenadvacátého století na živé zvíře je výsledkem etického vývoje pochopení vztahů mezi lidmi a zvířaty a pohledu na zvíře, jako živého tvora, který je nadán smysly, cítí strach i utrpení. Vzhledem k existenci řady složitých vztahů, které vznikají mezi lidmi a zvířaty, došlo k zakotvení právního postavení zvířat a jejich ochrany i v českém právním řádu. Především rekodifikace občanského práva s sebou přinesla řadu změn a jednou z nich je i nový pohled na právní status zvířete a právní vztahy, ve kterých zvířata figurují. Tento hodnotový posun v chápání pojmu zvíře představuje snahu vymanit zvíře z kategorie věcí v právním smyslu a vytvořit novou zvláštní právní kategorii jako v řadě moderních zahraničních zákoníků, která přispěje k vyšší ochraně zvířat.

---

² MÜLLEROVÁ, H.; STEJSKAL, V. Ochrana zvířat v právu, s. 44-48

2 Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Cílem této diplomové práce je popsat a analyzovat aktuální úpravu postavení živého zvířete v českém právním řádu, především v souvislosti s rekodifikací občanského práva. Nový občanský zákoník sice zvíře dereifikuje, ale jeho legální definici nepřináší. Zvíře tedy není věcí. Vyplývá však otázka, co zvíře je? Jaké má postavení v soukromoprávních a veřejnoprávních vztazích? Je tedy zvíře pořád ještě objektem nebo je již plnohodnotným subjektem práv a povinností, které vyplývají z těchto vztahů? Proto je jedním hlavních cílů přiblížit právní status zvířete, jakým způsobem zvíře v právních vztazích vystupuje a jak jsou tyto právní vztahy ovlivněny záměry, které jednotlivé soukromoprávní a veřejnoprávní normy sledují.

V této práci analyzuji historický vývoj právního postavení zvířete na našem území, především pohled občanského zákoníku z roku 1964, který srovnávám s novou soukromoprávní úpravou. Kromě úpravy pojetí zvířat v novém občanském zákoníku, z. č. 89/2012 Sb., se budu v práci věnovat i veřejnoprávním předpisům, které se také zabývají právním postavením zvířat. V práci jsou stanoveny následující hypotézy, se kterými pracuji jak v teoretické, tak v praktické části:

- zvíře je zvláštní majetková hodnota a může být předmětem vlastnických vztahů a majetkových dispozic,
- zvíře je předmětem zvláštního zacházení a některá ustanovení a režim nakládání s věcmi se na něj nemůže vztahovat.

Dále bych se chtěla v této diplomové práci zaměřit na právní režim psích (zvířecích) útulků, jejich právní formu, pravomoc a působnost jim svěřenou při nalezení zvířete, a na samotný nález zvířete.

Předmětná problematika bude porovnána se zahraniční, rakouskou a švýcarskou právní úpravou.

Praktická část této práce bude zaměřena na zjištění povědomí veřejnosti o nové právní úpravě postavení zvířete v zákoně č. 89/2012 Sb., se kterou souvisí i ochrana zvířat. Pomocí dotazníkového šetření tak dostaneme odpověď na otázku, jak je široká veřejnost informována o změně v právním postavení zvířete a jak je seznámena s problematikou ochrany zvířat.

2.2. Metodika

Při zpracování této diplomové práce budu vycházet z poznatků, které přinese především popisná, analytická a kompilační metoda, neboť je cílem popsat a analyzovat postavení zvířete v soukromém právu, především v novém občanském zákoníku, a v některých veřejnoprávních normách.

Nejprve bude zahájen sběr dat, která tvoří právní předpisy soukromého a veřejného práva, především občanské zákoníky - zákon č. 89/2012 Sb. a zákon č. 40/1964, zákon o ochraně zvířat proti týrání, trestní zákoník, veterinární zákon, zákon o ochraně přírody a krajiny, zákon o zoologických zahradách, zákon o myslivosti a rybářství, prameny evropského práva, judikatura aj. Mezi další dokumenty patří odborná literatura, zejména komentáře k novému občanskému zákoníku, a internetové zdroje, které poskytují informace o postavení a pojmu zvíře a o jejich vývoji. Všechna data budou prostudována a podle obsahu rozříděna, aby odpovídala logickému a přehlednému členění této diplomové práce.

Zpracování teoretické části práce se bude odvíjet zejména od analýzy právních předpisů a kompilování z odborné literatury. V práci bude též využita komparace staré a nové právní úpravy právního postavení zvířete a jejich rozbor a komparace české a zahraniční (rakouské a švýcarské) právní úpravy. Všechny poznatky z teoretické části pak budou využity k otestování výše stanovených hypotéz tak, aby byl naplněn cíl této práce.

V praktické části bude formou dotazníkového šetření zjištěna informovanost široké veřejnosti o nové právní úpravě postavení zvířete v zákoně č. 89/2012 Sb., se kterou souvisí i ochrana zvířat. Dotazník bude respondentům poskytnut v elektronické formě prostřednictvím internetového programu. Dotazník tvořený deseti až patnácti uzavřenými otázkami bude anonymní, objeví se v něm však identifikační otázky týkající se pohlaví, věku a nejvyššího dosaženého vzdělání. Otázky budou sestaveny v logické návaznosti tak, aby se týkaly vždy určitého okruhu zkoumané problematiky.

Dotazníky budou hodnoceny vybranou statistickou metodou a výsledky šetření budou interpretovány v textu, ale i graficky vyobrazeny.

Pomocí induktivní metody dojde v konečné části práce k vyhodnocení zkoumané problematiky a vyslovení závěrů, tedy k potvrzení nebo vyvrácení výše uvedených hypotéz a k zodpovězení otázek, které s danou problematikou souvisí.

3 Vymezení pojmu zvíře v našem právním řádu

Za **zvíře** obvykle označujeme jakéhokoliv živého tvora, kromě člověka, a při běžném užívání nerozlišujeme pojmy zvíře a živočich. S těmito výrazy však pracuje český právní řád nejednotně a obsahově je rozlišuje. Protože s těmito pojmy pracujeme od úvodních kapitol až po závěr, považuji za vhodné vymezit je již na začátku svojí diplomové práce.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání obsahuje jedinou legální definici pojmu zvíře v českém právním řádu. Zvířetem je podle tohoto zákona každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo.³ Bezobratlí, jako je třeba žížala nebo kudlanka nábožná, tak podle tohoto zákona zvířaty nejsou, a proto se na ně ochrana zvířat proti týrání nevztahuje. Nevyplývá-li z jiné konkrétní právní úpravy odlišný rozsah interpretace pojmu zvíře, vychází z této definice striktního omezení zvířat pouze na obratlovce i další oblasti právního řádu. Jedná se např. o veterinární zákon, plemenářský zákon, zákon o zemědělství aj., které pojem zvíře nevymezují, ale pro své potřeby definují jeho podkategorie. Jinak tento výraz interpretuje právě nový občanský zákoník, který pod pojem zvíře zahrnuje i bezobratlé, pokud jsou schopni cítit stres nebo bolest. Jde tedy o přelomové širší pojetí zvířete oproti veřejnoprávní úpravě.

Předpisy veřejného práva, převážně normy práva životního prostředí, užívají spíše pojem **živočich**. Ačkoliv není tento pojem vymezen v zákoně, z legální definice pojmu volně žijící živočich v zákoně o ochraně přírody a krajiny můžeme dovodit, že se jedná o jedince živočišného druhu, který se vyskytuje v přírodě a není v přímé péči člověka⁴. Obecně lze říci, že se tento pojem používá, jedná-li se o volně žijící zvířata, a to nejen o obratlovce, ale o všechny druhy živočišné říše, tedy i bezobratlé. Můžeme tvrdit, že je živočich klíčovým pojmem ve vztahu k ochraně živočišných druhů, včetně ohrožených druhů, a pojem zvíře se pak spíše používá při ochraně jednotlivých zvířat před protiprávním jednáním člověka a při péči o ně.

Podíváme-li se na právní předpisy EU a mezinárodní úmluvy, konkrétně na Bernskou úmluvu a směrnici Rady⁵ o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zjistíme, že používají termín **animal**. Tento výraz

---

³ § 3 odst. 1 písm. a) zák. č. 409/2008 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

⁴ § 3 odst. 1 písm. d) zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

⁵ Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992

odpovídá spíše českému ekvivalentu živočich, neboť zahrnuje jak obratlovce, tak i bezobratlé. Pokud se v těchto předpisech hovoří jen o obratlovcích, používá se pojmu **vertebrates**, zejména v souvislosti s právní úpravou pokusů na zvířatech.⁶

Zákon o myslivosti pak užívá pojem zvěř, kterou definuje jako obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů uvedených v taxativním výčtu druhů v tomto zákoně⁷.

---

⁶ PRCHALOVÁ, J. Právní ochrana zvířat, s. 17

⁷ § 2 odst. 1 písm. b) zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti

4 Právní postavení zvířete v minulosti

V důsledku rekonstrukce soukromého práva a zavedení nového kodexu občanského práva došlo k některým změnám v terminologii a zásadách, které mají rozhodný vliv na posílení právního postavení zvířete. V historických pramenech práva, které platily na našem území, nalezneme značné množství zmínek o zvířatech, především jako o předmětech vlastnictví, ale i chovu a jejich lovu. První předpisy na ochranu zvířat proti týrání se pak na našem území objevují v 80. letech 19. století. S vývojem práva se tak vyvíjí i právní status zvířete. Tomu se postupně přiznávala ochrana, což posilovalo jeho postavení.

4.1. Historický exkurz

Zmínky o zvířatech, o jejich péči a ochraně, nalezneme již v prvních právních památkách⁸, které vznikaly na území Mezopotámie a Egypta. České právo, které spadá do kontinentálního typu právní kultury, pak vychází z římského práva, a proto je vhodné připomenout postavení zvířete podle tohoto právního systému.

Římské právo řadilo zvířata mezi věci. Věcí se rozuměl hmotný celek se samostatnou existencí, který mohl být živý nebo neživý. Zvířata, stejně jako otroci, patřila mezi věci živé, které nebyly vyloučeny z právního obchodu a mohly být tedy předmětem soukromoprávních práv. Pokud se jednalo o domácí zvířata tažná nebo se schopností nosit na hřbetě náklad, patřila tato zvířata do skupiny mancipačních věcí (*res mancipi*). Mezi věci mancipační patřily základní věci hospodářského charakteru nezbytné pro rolnickou usedlost staré římské rodiny. Pro převod vlastnického práva k těmto objektům se využívalo forem mancipace (*mancipatio*), pro převod prodejem, a *in iure cessio*, pro převod z jakéhokoliv právem uznaného důvodu. Oproti tomu zvířata, která se pod mancipační věci neřadila, např. drůbež, králíci apod., byla odevzdávána neformálně tradicí. Za císaře Justiniána pak byla mancipace a *in iure cessio* zrušena a převádělo se ujednáním a prostým odevzdáním věci (tradice). Zvláštní pravidlo o věcech hromadných, tedy o souborech věcí sloužících stejnému účelu, které jsou drženy spolu, platilo pro stádo krav nebo hejno hus. V těchto případech byla objektem práva každá jednotlivá věc tvořící

---

⁸ Chammurapiho zákoník aj.

hromadnou věc, tedy nikoliv věc hromadná. U stáda byla objektem práv každá kráva, která do stáda patřila.⁹

Právní postavení zvířete bylo v českých zemích upraveno již prvním občanským zákoníkem z roku 1811 (ABGB¹⁰), který byl vyhlášen císařským patentem č. 946/1811 J. G. S. Tento u nás platil i po vzniku Československé republiky, neboť na základě zákona č. 11/1918 Sb. (recepční zákon) se přebíralo rakouské právo a celá právní kultura, tedy i všeobecný občanský zákoník.¹¹ Zde byla v ustanovení § 285 vymezena věc v právním smyslu jako všechno rozdílné od osoby, co slouží k užívání. Ustanovení § 295 pak upravovalo rozdíl mezi movitými a nemovitými věcmi, kdy „tráva, stromy, plody a jiné upotřebitelné věci, které země na svém povrchu plodí, zůstávají tak dlouho nemovitým jměním, dokud nebyly od půdy odděleny. I ryby v rybníce a zvěř v lese stanou se teprve tehdy movitým statkem, když byl rybník vyloven nebo zvěř polapena nebo skolena.“¹² Ryby v rybníce a zvěř v lese byla podle tohoto zákona příslušenstvím. Za příslušenství hospodářství jako věci se tak považoval i dobytek a drůbež, neboť byly určeny k tomu, aby se s touto věcí trvale užívaly. I z rozsudku nejvyššího soudu Gl. U. N. F. 3143 vyplývá, že koně a vozy k dopravě továrních výrobků byla příslušenstvím továrny.¹³ Zákon upravoval i právní důvody a způsob nabytí věci přivlastněním. Podle ustanovení § 383 mohlo k přivlastnění zvířete dojít jeho lovem. V následujícím ustanovení pak byly upraveny otázky týkající se dnes poměrně diskutovaného téma roje včel (a jiných krotkých nebo zkrocených zvířat). Nepronásledoval-li vlastník mateřského úlu roj dva dny, pak mohl včely na soukromém pozemku jeho vlastník odchytit a podržet vlastnické právo k nim, na pozemku obecním pak kdokoliv.

Snahy o novou kodifikaci občanského práva skončily zpracováním osnovy československého občanského zákoníku v roce 1937. Modernizace se tak soukromé právo kvůli válce a politickým změnám, které toto období provázely, nedočkal. Až v roce 1950 došlo k přijetí občanského zákoníku, zákona č. 141/1950 Sb., který byl ovlivněn sovětskými. Podle tohoto tzv. středního kodexu bylo zvíře věcí v právním smyslu, která byla

---

⁹ KINCL, J.; URFUS, V. Římské právo, s. 112-121

¹⁰ Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch

¹¹ VOJÁČEK, L.; SCHELLE, K.; KNOLL, V. České právní dějiny, s. 420

¹² ROUČEK, F.; SEDLÁČEK, J. a kol. Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, s. 39

¹³ Tamtéž, s. 35

zákonem stanovena jako ovladatelný hmotný předmět a přírodní síla sloužící lidským potřebám.

Ustanovení § 234 a 235 tohoto zákona upravovalo odpovědnost za vady týkající se zvířete. Aby se mohl nabyvatel dovolávat nároku z odpovědnosti za vady zvířete, musela být vada oznámena zciziteli nebo národnímu výboru nebo zvíře prohlédnuto znalcem nebo soudem. Za škodu způsobenou zvířetem pak podle ustanovení § 350 odst. 2 odpovídal jeho chovatel.

Prvním právním předpisem na ochranu zvířat proti týrání se v českých zemích stalo nařízení č. 31/1855 ř. z., jímž se vydával zákonný předpis proti týrání zvířat. Tento právní předpis spolu s vyhláškami, které upravovaly ochranu zvířat v jednotlivých zemích, považujeme za předchůdce dnešního zákona na ochranu zvířat proti týrání. V období první republiky došlo k přijetí recepční normy, na jejímž základě bylo recipováno právo rakouské monarchie, a k vydání dalších předpisů na ochranu zvířat proti týrání nedošlo. Po nastolení Protektorátu Čechy a Morava bylo vydáno nařízení vlády č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání. V této době bylo vydáno i několik zákonů na ochranu zvířat při přepravě. Po skončení druhé světové války pak došlo ústavním dekretem prezidenta republiky¹⁴ k vyloučení užívání předpisů z doby nesvobody, tedy od 30. září 1938. Do roku 1950, kdy nabytl účinnosti zákon č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní, trestající toho, kdo by způsobil zvířeti bolest či jiné utrpení, nebyla právní ochrana zvířat proti týrání v českém právu obsažena. Zákon o státní ochraně přírody, zák. č. 40/1956 Sb., je pak prvním předpisem chránícím životní prostředí včetně živočichů. S účinností zákona o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku¹⁵ byl zrušen trestní zákon správní a ochrana zvířat proti týrání tak neměla oporu v žádném právním předpisu. Právní ochrana zvířat proti týrání byla znovu stanovena až zákonem č. 87/1987 Sb., o veterinární péči České republiky. Dnešní právní úpravu nalezneme v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, kterému se budu věnovat v osmé kapitole.¹⁶

---

¹⁴ Dekret prezidenta republiky č. 11/1944 Úř. věst. čsl., o obnovení právního pořádku

¹⁵ Zákon č. 60/1961 Sb.

¹⁶ RYDVAL, T., Právní ochrana zvířat a welfare, s. 14-24

4.2. Postavení zvířete podle občanského zákoníku z roku 1964

Před rekonstrukcí občanského práva se soukromoprávní vztahy řídily občanským zákoníkem z roku 1964, který vznikl ve jménu ideologie totalitního státu. Tento zákon s účinností od 1. dubna 1964 nahradil zákon č. 141/1950 Sb. Přes nejasnosti a nepokrytí některých oblastí zákonnou úpravou platil tento občanský zákoník do devadesátých let, kdy došlo se zrušením režimu, který doprovázely výrazné společenské i ekonomické změny, k rozsáhlé novelizaci tohoto zákona.

Občanský zákoník, zák. č. 40/1964 Sb., pokládal živé zvíře za věc v právním smyslu. V ustanovení § 118 uváděl, že věci, pokud to jejich povaha připouští, jsou spolu s právy nebo jinými majetkovými hodnotami předmětem občanskoprávních vztahů. Přestože je pojem věci jako nepřímého předmětu občanskoprávních vztahů pro soukromé právo stěžejní, legální definici věci tento zákon neupravoval a pojem se tak vykládal doktrinárně jako „hmotné předměty a ovladatelné přírodní síly, které slouží potřebám lidí.“¹⁷ Živá zvířata se tedy řadila mezi věci nezužitelné a nedělitelné a právní režim při nakládání s nimi byl shodný jako při nakládání s movitými věcmi.

O chovaných zvířatech se občanský zákoník zmiňoval v ustanovení § 127 odst. 1, který se týkal zákazu vlastníka věci obtěžovat nebo vážně ohrožovat jiného nebo jeho práva. Šlo o případy tzv. sousedských práv, jejichž cílem byla ochrana sousedského soužití a vlastnictví sousedů. Vlastník věci se podle tohoto ustanovení musel zdržet všeho, co by mělo rušivý vliv na cizí pozemek nebo stavbu (imise). Pod zákaz imisí spadal právě zákaz nechat vnikat chovaná zvířata na sousedící pozemek. Přestože se zákon zmiňoval jen o chovaných zvířatech, byla problematika zákazu imisí širší a na případy, kdy na pozemek vnikala i jiná než chovaná zvířata, a to na základě konání nebo naopak nekonání souseda, se aplikovala první věta §127 odst. 1.¹⁸ Vlastníku zvířete, které vniklo na cizí pozemek, však právo vstupu nevzniklo, vyjma případů svépomoci.¹⁹

Zákon také upravoval odpovědnostní vztah prodávajícího vůči tomu, kdo zvíře koupil na základě kupní smlouvy. V ustanovení § 599 odst. 1 upravujícím uplatnění vady předmětu koupě, bylo zakotveno právo z odpovědnosti za vady, kterého se mohl kupující

---

¹⁷ FIALA, J. a kol. Občanské právo hmotné, s. 97

¹⁸ Rozhodnutí KS Hradec Králové 19 Co 740/1997 (SoRo 9/99). Pokud je obtěžování včelami nad míru přiměřenou poměrům, může soud uložit vlastníku včelstev povinnost zdržet se přesně vymezeného jednání při chovu včel. Vlastník včelstev pak sám rozhodně, jak povinnosti vyhoví (např. přemístění, vzdání se chovu).

¹⁹ ELIÁŠ, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 1. svazek, s. 550-551

domáhat u soudu, pokud vytkl vady koupených zvířat v prekluzivní lhůtě²⁰ tří týdnů. Nejdříve se právo z odpovědnosti za vady zvířete mělo uplatnit u prodávajícího. Toto ustanovení bylo speciální k úpravě v § 504, proto mohl nabyvatel uplatňovat u soudu nárok z odpovědnosti za vady zvířete, pokud bez zbytečného odkladu notifikoval vady poté, co si mohl přenechané zvíře prohlédnout. Podle druhého odstavce ustanovení § 599 měl kupující právo na náhradu nutných nákladů, jako dalšího práva z odpovědnosti za vady, pokud je prodávajícímu oznámil v dané lhůtě.²¹

Ustanovení § 620 odst. 1 stanovovalo šestiměsíční záruční dobu u prodeje zvířat. Po tuto lhůtu odpovídal prodejce zvířete kupujícímu za to, že zvíře nemá vady a je v souladu s kupní smlouvou. Šestiměsíční lhůtu nebylo možné zkrátit dohodou smluvních stran ani jakýmkoliv jednostranným prohlášením. Prodloužení, tedy rozšíření rozsahu zákonné záruky mohlo nastat dohodou stran, jednostranným prohlášením prodejce zvířete nebo zákonem.²²

---

²⁰ Podle teorie a judikatury je stanovena prekluzivní lhůta, proto jejím marným uplynutím právo zanikne.

²¹ FIALA, J.; KINDL, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. II. díl, s. 1145

²² Tamtéž, s. 1182

5 Status zvířat

Pozici zvířat ve světě člověka z hlediska sociálního i právního určuje jejich status. Předpokladem právního statusu, který nás z hlediska cílů této diplomové práce zajímá více, je morální status, který vychází z filozofických myšlenek postavení zvířete ve společnosti, jimiž jsem se zabývala v úvodu této práce.

5.1. Morální status

Morální status je filozofickou kategorií, která představuje určitou existenční samostatnost. Mít morální status, znamená být entitou, vůči které mají ostatní etické závazky. Proto s ní nesmíme zacházet libovolně, ale jsme povinni vzít v úvahu její potřeby a zájmy, které mají morální váhu a na našich vlastních cílech nejsou závislé. Odpovědi na otázku, jaká jsou kritéria morálního statusu a podmínky jeho připsání zvířatům, se v průběhu vývoje filozofického myšlení měnily.

Podle **R. Descarta** neměla zvířata žádný morální status a byla jen pouhým strojem. **I. Kant** přiznával zvířatům, stejně jako věcem, nepřímý morální status a ke zvířatům se lidé vztahují pouze jako k prostředku k dosažení cíle. **T. Akvinský** zastával přístup, podle něhož mají morální status všichni lidé, protože mají nesmrtelnou duši. Z tohoto přístupu vychází přístup blízký současnému právu, který poskytuje morální ohledy pouze příslušníkům Homo sapiens. Jiný pohled zastává **P. Singer**, který tvrdí, že všichni cítící tvorové včetně zvířat, jejichž primární zájem směřuje k vyhnutí se bolesti, mají morální status. Podle **A. Schweitzera** je pak jedinou podmínkou k dosažení plného morálního statusu život, proto jej mají všichni živí tvorové ve stejné míře. **T. Regan** naopak pro připsání morálního statusu vyžaduje, aby jedinec splňoval určité mentální a behaviorální schopnosti, přičemž jej mají všichni savci starší jednoho roku, kteří jsou po psychické stránce v pořádku.²³

Vzhledem k tomuto vývoji je patrná snaha o rozšíření morálního statusu z člověka na další entity. Právo by tak mělo reagovat na tento trend a zohlednit tyto přístupy v právní úpravě.

---

²³ MÜLLEROVÁ, H.; STEJSKAL, V. Ochrana zvířat v právu, s. 134-135

5.2. Právní status zvířat

Dnešní úprava právního statusu zvířat je výsledkem výrazného etického posunu v pochopení vztahů mezi lidmi a zvířaty. Dochází ke **zpřísňování norem na ochranu zvířat proti týrání**, k právní regulaci hospodářského a jiného chovu zvířat, k úpravě podmínek přepravy zvířat či omezování pokusů na zvířatech. Cílem těchto opatření je zajistit zvířatům důstojné životní podmínky, chránit jejich zdraví a prostředí, ve kterém žijí. Nový postoj k právnímu statusu zvířat, který je příkladem tendence posilování pozice zvířete ve společnosti, zejména ve vztazích mezi člověkem a zvířetem, zaujal nový občanský zákoník, podle něhož má zvíře zvláštní hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Tento zákon zvíře dereifikuje a stanoví, že se na něj ustanovení o věcech použijí ve všech situacích vyjma těch, které by odporovaly povaze zvířete jako živého tvora.

Právní vztahy soukromého a veřejného práva představují společenské vztahy mezi nejméně dvěma subjekty, upravené právními normami, kde mají tyto subjekty vzájemná subjektivní práva a právní povinnosti, které vznikají přímo z právních norem nebo na jejich základě. Mezi prvky právního vztahu patří subjekty, objekt a obsah. Podle klasické právní teorie zvířata nejsou subjektem těchto právních vztahů, protože nejsou nositeli subjektivních práv a povinností, nemůžou se domáhat svých práv apod. Zvířata mají tradičně postavení objektu a předmětu vlastnictví, to znamená, že se na ně mohou vztahovat práva a povinnosti, které jsou adresované subjektům právního vztahu. „Zvířata jsou v tomto právním režimu chráněna nikoli jako nezávislé entity zasluhující respektování a zachování integrity pro svou vlastní hodnotu, ale jako objekty užívané lidmi s určitými limity, které jsou vymezeny v podobě požadavků **welfare**.“²⁴

Právní teorie označuje nositele práv povinností běžně jako osobu v právním smyslu, resp. subjekt práva, a právní vlastnost nositele jako právní osobnost, resp. právní subjektivitu. Přestože se tyto dvojice považují za synonyma, jejich rozsah ani obsah není totožný. Ke vztahu mezi nositelem a jeho vlastností přistupujeme podle toho, zda právní subjektivita vyplývá z toho, že je něco osobou nebo zda je určité entitě subjektivita přiznána. Právní osobnost má entita splňující znaky osoby jako je rozum, vůle, svoboda, autonomie, sebeuvědomění a odpovědnost za své jednání, a proto je předobrazem člověk jako lidská osoba, fyzická osoba. V současném pojetí však převažuje přístup, pro který je rozhodujícím kritériem platné právo. Právní subjektivita je tedy potencionální soubor

---

²⁴ MÜLLEROVÁ, H.; STEJSKAL, V. Ochrana zvířat v právu, s. 135

subjektivních práv, která jsou subjektu zákonem přiznána, a subjektem je ta entita, které zákonodárce stanoví právní subjektivitu. Touto změnou došlo k rozšíření okruhu nositelů práv a povinností i na osoby právnické. Vzhledem k trendu zvýhodňování pozice zvířete v platném právu, který je podmíněn nejen vědeckými výzkumy, ale i společenským tlakem, může dojít v budoucnu o rozšíření subjektů práva i na zvířata.²⁵

Nový občanský zákoník sice vyloučil právní postavení zvířat jako věcí, ale neurčil, ke které kategorii budou zvířata náležet. Tím, že došlo ke změně jejich postavení, určitému zvýšení statusu oproti věcem v právním smyslu, z nich však nečiní subjekty právních vztahů. Stanou-li se zvířata součástí právních vztahů, budou i nadále v postavení objektů, ale už ne jako věci v právním smyslu. Právní režim zvířat se tak nadále podřizuje režimu vlastnického práva, pokud to neodporuje povaze zvířete jako živého tvora.

---

²⁵ MÜLLEROVÁ, H. Mohou mít zvířata práva? Vývoj konceptu právní subjektivity a právní postavení zvířat, s. 1077-1078

6 Zvíře v soukromoprávních vztazích

Zvíře již podle nového občanského zákoníku není věcí, přestože se na něj ustanovení o věcech použijí v některých případech, především v těch, kdy to neodporuje povaze zvířete jako živého tvora nadaného smysly. Zvíře podle české právní úpravy není ani subjektem práva, není nositelem subjektivních práv a povinností. Problematika postavení zvířat v soukromoprávních vztazích se týká zejména hlediska zájmů vlastníka zvířete, proto se nová úprava promítá do ustanovení o vlastnickém právu a ustanovení o náhradě škody.

6.1. Postavení zvířete v platném občanském zákoníku

Od 1. ledna 2014 vstoupil v účinnost nový občanský zákoník pod číslem **89/2012 Sb.** Tento rozsáhlý zákon (přes 3000 ustanovení) je založen na návrhu československého občanského zákoníku z roku 1937, který vycházel z Všeobecného občanského zákoníku z roku 1811, ale přebírá i právní úpravy z občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. a obchodního zákoníku. Přestože se zákon kloní k historické tradici, dochází k určité modernizaci a harmonizaci s právem EU. S rekodifikací českého soukromého práva tedy došlo jak k obsahovým změnám (nové zásady, nové i změněné právní instituty), tak i ke změnám terminologickým.

Jednou z největších změn občanského práva je posun v chápání pojmu zvíře, neboť došlo k jeho dereifikaci, tedy „**odvěcnění**“²⁶, které je součástí tzv. humanizace práva²⁷. Po vzoru dalších evropských úprav bylo zvíře z okruhu věcí vyňato, přesto se však na ně v omezené míře použijí předpisy o věcech. Z důvodové zprávy vyplývá, že se ustanovení o živých zvířatech „vymaňuje z dogmatu římského práva o „bučících nástrojích“ a z právního pojetí zvířat jako věcí v právním smyslu.“²⁸ Ochránci práv zvířat vidí v novém pojetí zvířat úpravu, která sleduje ochranu zvířat. Ta však není prvořadým zájmem občanského zákoníku, ale veřejnoprávních předpisů. Občanské právo se na problematiku pojetí zvířat dívá především z hlediska zájmů vlastníka zvířete.

Tato změna byla předmětem odborné diskuse. Zastánci dereifikace zvířat se opírali o zahraniční úpravy, především o německý a rakouský zákoník, a o rozdíl mezi živým

---

²⁶ KLEIN, Š. Zvíře není věc, aneb co přináší § 494 NOZ?, s. 17

²⁷ Jedná se určité zlidštění (polidštění) práva.

²⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

tvorem a neživým předmětem. Stejného názoru je i hlavní tvůrce nového občanského zákoníku. Odmítání této změny však neznamená popření toho, že je zvíře smysly nadaný živý tvor, který cítí bolest fyzicky i psychicky. Ve skutečnosti jde o rozlišení pojmu věci v právním smyslu a pojmu věci v běžném chápání. Pokud jde o věc v právním smyslu, jedná se o předmět soukromoprávních vztahů, jehož specifická funkce spočívá v realizaci užitné nebo směnné hodnoty věci. Proto argumentace, že má být zvíře věcí v právním smyslu, bere **zvíře jako předmět vlastnického práva**. Tím se rozhodně nemíní, že je zvíře věcí, jak se obvykle chápe, tedy neživý předmět. Protože jsou tyto pojmy ve skutečnosti nesrovnatelné, je argumentace, která poukazuje na již zmíněné rozdíly, nesprávná.²⁹

Z ustanovení § 494 vyplývá, že má **živé zvíře zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor**. Termín **hodnota** nevykládáme jen jako obecnou cenu zvířete, ale můžeme aplikovat i právní pravidlo o ceně zvláštní obliby, které vyplývá z § 492 odst. 2 a § 2969 odst. 2 v souvislosti s náhradou při poranění zvířete v § 2970. Zvíře je podle občanského zákoníku označováno jako živý tvor, který je nadaný smysly. Zvíře má smyslové orgány, pomocí nichž může vidět, slyšet, cítit nebo se dotýkat. Člověk se pak od zvířete nadaného smysly liší především rozumem, a proto má člověk přirozená práva (§ 19 občanského zákoníku). Jelikož zvíře není osobou, nemůže být nositelem práv ani povinností, a proto se práva na jejich ochranu mohou dovolávat pouze lidé (především jejich majitelé), popř. právnické osoby (např. spolek na ochranu zvířat).³⁰

Druhá věta ustanovení § 494 občanského zákoníku pak říká, že **živé zvíře není věcí**. Na živé zvíře se ustanovení o věcech aplikují obdobně v takových mezích, ve kterých to neodporuje jejich povaze. Povaha zvířete se liší podle toho, jedná-li se o zvíře chovné nebo domácí. Proto pes, který je závislý na svém pánovi, nemůže být předmětem zástavního práva, neboť by toto odloučení mohlo zvířeti způsobit citovou újmu, v horším případě pak smrt. Protože živé zvíře není věcí, nemůžeme nadále aplikovat některá soudní rozhodnutí, podle kterých byl například opuštěný pes věcí opuštěnou (NS 28 Cdo 3563/2008) nebo poškozující jednání spáchané na zvířeti poškozením cizí věci (NS 4 Tdo 489/2013).

I člověk může být závislý na svém zvířeti a mít k němu silné citové pouto. Proto může například při poranění zvířete nebo jeho usmrcení žádat jeho vlastník jako chovatel, a zároveň poškozovaný, nejen náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete, ale při

---

²⁹ LAVICKÝ, P.; POLIŠENSKÁ, P. Judikatura k rekodifikaci. Věci v právním smyslu, s. 12-15

³⁰ JANKŮ, M. a kol. Nové občanské právo v kostce, s. 53

usmrcení zvířete i náhradu ceny zvláštní oblíbenosti podle § 2969 odst. 2. Chovatel má totiž ke zvířeti čistě osobní vztah, zvíře nabývá určitých subjektivních vlastností a nelze jej proto nahradit zvířetem jiným.³¹

Nový občanský zákoník charakterizuje zvíře jako živého tvora nadaného smysly. Toto pojetí je širší než v zákoně na ochranu zvířat, podle kterého je zvíře živý obratlovec odlišný od člověka. Oproti soukromoprávnímu pojetí, které za živé zvíře považuje i bezobratlé, jsou-li schopni cítit bolest nebo stres, omezuje se tento veřejnoprávní předpis jen na obratlovce.

6.2. Vlastnické právo ke zvířeti

Občanský zákoník v části třetí upravuje absolutní majetková práva, tedy taková práva, která působí vůči každému, nestanoví-li zákon něco jiného. Jedná se o práva, u nichž určitému subjektu práv, jenž není individuálně určen, odpovídá povinnost neurčitého počtu nekonkretizovaných subjektů, která se omezuje na nekonání něčeho. Mezi absolutní majetková práva patří právo vlastnické, které je nejdůležitějším věcným právem, neboť svému subjektu umožňuje v podstatě neomezené panství nad věcí. Předmětem vlastnického práva je tedy věc, resp. zvíře.

Podle staré úpravy občanského zákoníku z roku 1964 bylo zvíře věcí, proto se na něj aplikovaly instituty vlastnického práva a zvíře tak bylo předmětem vlastnického práva se všemi z toho plynoucími důsledky. Z ustanovení § 123 tohoto zákona plynulo oprávnění vlastníka předmět svého vlastnictví (zvíře) v mezích zákona držet, užívat, požívat jeho plody a užítky a nakládat s ním, tedy i oprávnění věc zničit. Jistou limitací vlastnického práva přinesl článek 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, podle něhož vlastnictví zavazuje a nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Vlastník je při výkonu tohoto práva omezen ve volném nakládání se svou věcí a nesmí zvíře týrat.

Dnes tvoří zvířata v rámci objektů právních vztahů zvláštní kategorii *sui generis* (svého druhu), což se promítá i do práva vlastnického. Nový občanský zákoník věnuje zvláštní pozornost úpravě nabytí a pozbytí vlastnického práva ke zvířatům, která za tímto účelem rozdělují do kategorií. Zvířata domácí a divoká, resp. zajatá zvířata, zkracená

---

³¹ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 1923 (SJS) 8586/23

zvířata, domácí opuštěná zvířata a zvířata bez pána, pak mají zákonem stanovený odlišný režim. Nový občanský zákoník se navrácí k institutu **okupace**, kdy se v § 1045 odst. 1 hovoří o **přivlastnění věci**, která nikomu nepatří, nebrání-li tomu zákon nebo právo jiného.

Přivlastnění jako původní způsob nabytí vlastnického práva se typicky projevuje i ve veřejnoprávních předpisech - v zákoně o myslivosti³² a v zákoně o rybářství, který je prováděn vyhláškou č. 197/2004 Sb. stanovující podmínky přisvojení ulovených ryb a jiných vodních živočichů. Pokud je tedy srna nebo štika ulovena v revíru (loveckém či rybářském), je věcí ničí (*res nullius*) a „lovci“ tak vzniká originálním způsobem vlastnické právo k ulovenému zvířeti.³³

6.3. Kategorizace zvířat podle občanského zákoníku

K ještě nedávnému podřazení živých zvířat pod věci a aplikaci ustanovení o věcech podle věty druhé § 494 občanského zákoníku považují za vhodné, vymezit pojem věc. **Věc** je předmětem občanskoprávních vztahů a podle ustanovení § 489 je legálně definována jako vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě člověka. Rozdílnost od osoby a užitečnost jsou dvě kumulativní podmínky, které musí být splněny, aby se jednalo o věc v právním smyslu. Občanský zákoník kromě zvířat výslovně dereifikuje též lidské tělo a jeho části (§ 493).

Vzhledem k tomu, že se v různých situacích uplatní také rozdílná pravidla, rozlišuje občanský zákoník zvířata podle kategorií. Velký význam má toto rozdělení v otázkách týkajících se vlastnického práva ke zvířeti a povinnosti nahradit škodu jím způsobenou. Právní povaha zvířete pak záleží na tom, zda se jedná o zvířata divoká, domácí, zvířata zkrocená či v zájmovém chovu.

Z hlediska existence vlastnického práva dosavadního vlastníka, tedy kdy dosavadní vlastník vlastnické právo ke zvířeti ztrácí a kdy nabývá toto právo někdo jiný, je důležité odlišovat zvířata divoká a domácí.

---

³² Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti

³³ SPÁČIL, J. a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář, s. 254-255

6.3.1. Divoké zvíře

Z důvodové zprávy vyplývá, že divoká zvířata jsou **ta, která nenáleží k domestikovanému druhu**. To znamená, že celý druh žije výhradně nebo zčásti ve volné přírodě, přestože člověk jednotlivá zvířata tohoto druhu chová v zajetí. Proto zvířata z pštrosích nebo velbloudích farem, tedy pštrosi nebo velbloudi jsou divoká. Důvodová zpráva uvádí, že vlastník pozemku, na kterém se zdržují volně žijící obratlovci a bezobratlí, nemá k těmto žádné vlastnické právo. Také na skutečnost, kdy zvířata, která žijí v jiných přírodních podmínkách a na něčí pozemek se zatoulají nebo utečou vlastníkově a dosáhnou svobody, nemá vlastnictví pozemku ani dopad zásady *superficies solo cedit*³⁴ vliv.³⁵ Není podstatné, jestli jsme zvíře, například krokodýla, chovali jako domácího mazlíčka nebo jestli nás motivovalo něco jiného.

Divoké zvíře je podle ustanovení § 1046 odst. 1 bez pána, dokud žije na svobodě, ve volné přírodě. Tato zvířata nejsou předmětem vlastnického práva, ale můžeme si je přivlastnit, pokud to není v rozporu s jinými právními předpisy. Vlastnické právo k divokému zvířeti, zvířeti nedomestikovanému, můžeme nabýt kromě jiných způsobů (např. děděním) i jeho zajetím.

6.3.2. Zajaté zvíře

Zajatá zvířata jsou ta **divoká zvířata, která jsou ve vlastnictví určité osoby, přičemž nezáleží na způsobu nabytí vlastnického práva**.

Z ustanovení § 1046 odst. 2 vyplývá, že pokud zajaté zvíře získá svobodu, tedy překoná-li zvíře překážku, která je příčinou omezení jeho svobody, a jeho vlastník je nestíhá nebo nehledá, aby je mohl opětovně zajmout, stává se zvířetem bez pána. Podmínkou pro udržení si vlastnického práva dosavadním vlastníkem je neprodlené a soustavné stíhání se záměrem dostat zvíře do své moci zpět. Z důvodové zprávy vyplývá, že se stíháním rozumí zejména faktické stíhání. Podle okolností konkrétních případů se pak posoudí, jestli budou připuštěny i ty způsoby stíhání, které se skrývají za výrazem hledání zvířete, např. oznámení o úniku zvířete.

---

³⁴ Superficies solo cedit, tedy povrch ustupuje půdě, je zásada pocházející z římského práva, která je zakotvena v ustanovení § 506 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³⁵ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III, s. 149-150

Pokud zvíře vnikne na cizí pozemek, může vlastník zvířete podle ustanovení § 1014 odst. 1 vstoupit na tento pozemek, aby zvíře stíhal. Způsobí-li prchající zvíře na pozemku škodu, odpovídá za ni vlastník stíhaného zvířete, stejně jako za škodu, kterou způsobí on sám. Stíhání zvířete musí probíhat v mezích zákona na ochranu zvířat proti týrání a trestního zákoníku.³⁶

Pokud je zvíře označeno takovým způsobem, že lze jeho vlastníka rozpoznat, zvířetem bez pána se nestane. Zvíře může být označováno čipem, tetováním, kroužkem nebo plastovou značkou i jinak, pokud to splňuje podmínky zákona, přičemž je toto označení omezeno zákonem na ochranu zvířat proti týrání a trestním zákoníkem. Je-li možné podle označení zjistit, komu zvíře patří, uplatní se **zásada perzistence vlastnického práva** a vlastník si vlastnické právo ke zvířeti podrží.³⁷

6.3.3. Zkrocené zvíře

Zkroceným zvířetem je podle důvodové zprávy takové **zvíře, „jehož druh žije ve volné přírodě jako ve svém přirozeném prostředí, ale jehož jednotlivý kus se drží u člověka.“**³⁸ Jedná se tak například o kavku, kterou jsme našli jako mládě, starali se o ni, a která dnes neletí dál než k sousedům i přesto, že je její klec na balkoně neustále otevřená. Je tedy původně divokým zvířetem, které si zvyklo vracet se ke svému pánovi, a kterého nezdržuje v zajetí nějaká fyzická bariéra.³⁹ Pravidlo vycházející z římského práva stanoví, že ztratí-li zvíře pud návratu ke svému pánovi, nepatří nadále do jeho vlastnictví a ten, kdo jej okupuje, se tak stává jeho vlastníkem. Pokud si zvíře odvykne návratu, pozbývá tento pevně vytvořený návyk vracet se ke svému pánovi. Protože je velmi obtížné odhadnout, jestli zvíře ztratilo tento pud návratu, stanovily některé občanské zákoníky, které toto pravidlo recipovaly, lhůtu, po jejímž uplynutí se zkrocené zvíře považuje za divoké.⁴⁰

Ustanovení § 1047 odst. 1 uvádí podmínky, které musí být kumulativně splněny, aby se zkrocené zvíře stalo zvířetem bez pána. Podle první podmínky vlastník zvíře nestíhá, tedy ani nehledá a nevyhlašuje úmysl získat zvíře zpět. Další podmínkou je, že zvíře nikdo nezdržuje a nebrání mu v návratu k jeho pánovi. Poslední podmínka je již zmíněné

---

³⁶ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III, s. 150

³⁷ Tamtéž, s. 152-153

³⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³⁹ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III, s. 151

⁴⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

uplynutí přiměřené doby k návratu zvířete, která je stanovena nevyvratitelnou právní domněnkou na šest týdnů.

Dojde-li ke splnění těchto podmínek, zkrocené zvíře se stává zvířetem bez pána a je právně volné. Zvíře si pak může přivlastnit vlastník soukromého pozemku, na kterém se zvíře ocitlo nebo kdokoliv, nachází-li se zvíře na veřejném statku. V prvním případě vyvstává otázka, zda si zvíře může přivlastnit i poctivý držitel pozemku. Švestkův komentář⁴¹ uvádí, že při řešení otázky nabytí okupačního práva řádným a poctivým držitelem je namíste vycházet z rakouské doktríny, která zastává názor, že se okupační právo přiznává jen vlastníkov. Pokud se zvíře nachází na veřejném statku, může si jej přisvojit kdokoliv, avšak samotný akt zajetí nesmí být v rozporu s veřejnoprávními normami. Za takto splněných podmínek více osobami, vzniká ke zvířeti podílové spoluvlastnictví. Pokud tyto podmínky splní manželé, stane se zvíře součástí společného jmění manželů.

Pokud je zvíře označeno tak, že lze jeho vlastníka zjistit, nelze o právní volnosti zvířete a jeho přivlastnění uvažovat, neboť platí, že si chce každý podržet své vlastnictví.

6.3.4. Domácí zvíře

Domácími zvířaty jsou podle důvodové zprávy ta **zvířata, „jejichž druh se přidržuje člověka a na svobodě ve volné přírodě buď nežije vůbec (např. kůň), anebo zpravidla (např. holub)“**.⁴² Domácí zvířata patří sice spolu se zajatými a zkrocenými zvířaty divokými do kategorie chovaných zvířat, ale ustanovení o těchto skupinách zvířat na zvířata domácí nedopadají.

V novém občanském zákoníku se o této kategorii zvířat mluví především z důvodu jejich **opuštění** a možnosti jejich **okupace**. Podle ustanovení § 1048 se za opuštěné považuje domácí zvíře tehdy, vyplývá-li se situace zřejmý úmysl vlastníka vyhnat zvíře nebo se jej jiným způsobem zbavit. Samotné opuštění zvířete hodnotíme podle objektivních známek projevu vůle jeho vlastníka a stavu zvířete. O opuštění můžeme mluvit tehdy, když vlastník umožní zvířeti nabýt svobodu (zvíře vypustí) nebo mu odepře návrat zpět (zvíře zanechá na místě pro něj neznámém, uváže jej). Pro opuštění zvířete svědčí i stav zvířete, tedy je-li zvíře ve špatném fyzickém a psychickém stavu (zvíře je

⁴¹ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III, s. 152

⁴² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

vyhublé, zanedbané, vystresované apod.). Je-li domácí zvíře takto opuštěno, může dojít k jeho přivlastnění a nabytí vlastnického práva k němu.

Toto ustanovení je podle Švestkova komentáře⁴³ problematické, neboť zvíře není věc, a proto bychom s ním neměli zacházet jako s věcí movitou, a tak třeba vyhodit psa do kontejneru nebo jej nechat uvázaného na kraji lesa. „Vedle toho je potřeba na opuštění pohlédnout jednak prizmatem veřejnoprávní úpravy (zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, trestní zákoník), jednak pohledem samotné soukromoprávní úpravy. Ta sice musí reagovat na situace, které se v životě vyskytují, je však otázkou, zda je má konstatujícím způsobem přijímat.“⁴⁴ Opuštění zvířete tak není jen otázkou porušení právních norem, ale především jde o jednání, které je v rozporu s dobrými mravy a veřejným pořádkem. Záleží též na provedení jednání směřující k opuštění zvířete. Odevzdání zvířete do útulku nebo jiného podobného zařízení není stejné jako opuštění zvířete hrubým způsobem, které zvíře vystavuje nebezpečí.⁴⁵

Pojem domácí zvíře upravuje i zákon o podmínkách provozování zoologických zahrad a definuje jej jako živočicha patřícího k druhu, který byl člověkem domestikován a je závislý na přímé péči člověka. Do této kategorie zvířat řadí tento veřejnoprávní předpis i zvířata, která jsou druhotně zdivočelá, ale jejich druh nebo poddruh byl původně domestikován.

6.3.5. Chované zvíře

Další kategorií zvířat, o které nový občanský zákoník hovoří, je kategorie zvířat chovaných. Pod tento pojem řadíme zvířata **domácí a divoká zvířata zajatá nebo zkrocená**, tedy taková zvířata, o kterých můžeme tvrdit, že mají nebo měla vlastníka. Zvířata chovaná v zájmovém chovu jsou taková zvířata, která chováme, spíše než pro užitek, pro radost, ze záliby nebo jako společníka.⁴⁶

Ustanovení § 1049 občanského zákoníku, podle něhož zvířata v zoologické zahradě a ryby v rybníku nebo podobném zařízení, které nejsou veřejným statkem, nelze z právního hlediska považovat za zvířata bez pána, je určitou výjimkou k pravidlu, že jsou divoká zvířata bez pána. Zebry, sloni, žirafy a jiná divoká zvířata, která žijí v zoologické zahradě,

---

⁴³ ŠVESTKA, J.; DVORČÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III, s. 154

⁴⁴ Tamtéž, s. 152

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Tamtéž, s. 154

nejdou bez pána, neboť mohou patřit vlastníku zoologické zahrady nebo jinému, který zvíře do zoologické zahrady umístil, např. kvůli rozmnožení druhu, chovným opatřením apod. Zoologická zahrada je podle zákona č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad, veřejným statkem, který je provozován na základě licence Ministerstva životního prostředí za účelem zachování biologické pestrosti volně žijících živočichů a záchraně ohrožených druhů.

Ryby v rybníce jsou ze své podstaty divokými zvířaty jako zvířata chovaná v zoo. Rozlišujeme však ryby chované v rybníce a jiném podobném zařízení, které je veřejným statkem, a ryby chované v rybníce a obdobném zařízení soukromém. Tímto jiným podobným zařízením jsou zařízení, která jsou budována za stejným účelem jako rybníky a fyzicky se jim podobají. Jedná se zejména o sádky, které slouží k odchovu ryb. Pokud se nejedná o veřejný statek podle § 490 občanského zákoníku, tedy věc určenou k veřejnému užívání, nelze ryby ze soukromých rybníků a podobných zařízení považovat za zvířata bez pána a vlastníkem ryb je v tomto případě vlastník rybníka, ve kterém jsou ryby chovány, nebo pachtýř, který rybník propachtoval za účelem chovu ryb. Ryby v rybnících a jim podobných rybochovných zařízeních, které jsou veřejným statkem, jsou bez pána, tudíž je možné jejich ulovení a následná okupace podle režimu ustanovení § 1045 občanského zákoníku a ve speciální veřejnoprávní normě, zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.⁴⁷

6.3.6. Nalezené zvíře

Nalezení zvířete spadá podle důvodové zprávy pod ustanovení o nálezce týkající se věcí (§ 1051 a následující). Zvláštní pravidla, jak postupovat v případě, že je nalezeno zvíře, u něhož je zjevné, že mělo vlastníka, upravuje ustanovení § 1058. Dojde-li k nálezce zvířete, u kterého je pravděpodobné, že má nebo mělo vlastníka, a je-li možné zjistit, komu má být vráceno, je povinností nálezce předat zvíře jeho původnímu majiteli. Platí totiž vyvratitelná právní domněnka, připouštějící důkaz opakem, že si chce každý podržet své vlastnictví a nalezené zvíře tak není opuštěné. Povinnost vrátit zvíře může být uskutečněna kontaktováním vlastníka zvířete nebo samotným odchytem zvířete. Utrpí-li nálezce při chytání nalezeného zvířete škodu, může po majiteli zvířete žádat patřičné vyrovnání. Za nálezce zvířete náleží poctivému nálezci nálezná. Pokud je zjevné, že nalezené zvíře má nebo

---

⁴⁷ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III, s. 155-156

mělo vlastníka, ale není možné ho identifikovat, například podle psí známky nebo čipu, učiní nálezce neprodleně oznámení obci, která nález uveřejní. Konkrétní forma oznámení ani to, komu se má nález oznámit, není v zákoně stanoveno. Podle Švestkova komentáře lze oznámit nález jakoukoliv formou komukoliv z obecního úřadu ve třídní pořádkové lhůtě.⁴⁸

Obec nález zvířete vyhlásí způsobem v daném místě obvyklým, například rozhlasem, vyhláškou, na internetových stránkách obce apod., nebo sama zjistí, kdo je vlastníkem ztraceného zvířete například podle jeho identifikační známky nebo tetování⁴⁹. Obec také rozhodne o tom, kdo bude o zvíře pečovat. Je-li to vzhledem k možnostem a schopnostem nálezce vhodné a souhlasí-li nálezce, může mu obec svěřit zvíře do péče, dokud si ho nevyzvedne jeho vlastník. Častěji však zvíře putuje do útulku pro zvířata a podobných zařízení. Ten, kdo opatruje nalezené zvíře, má povinnost pečovat o něj s péčí řádného hospodáře. Náklady, které nálezce vynaloží při péči o zvíře, budou s vlastníkem zvířete vypořádány podle zásad o bezdůvodném obohacení.

Pro **zvířata chovaná v zájmovém chovu** je jiný režim, neboť nad hospodářským užitkem zvířete převažuje citová vazba k potenciálnímu novému vlastníkov. Dojde-li k nálezu zvířete zjevně určeného k zájmovému chovu a oznámení obci a nálezce neprohlásí, že nechce nabýt vlastnického práva ke zvířeti, může si jej ponechat v držbě. Přihlásí-li se vlastník do dvou měsíců od nálezů zvířete, je nálezce povinen k vydání zvířete. Pokud se o zvíře vlastník v této době nepřihlásí, nabývá nálezce vlastnické právo ke zvířeti originálním způsobem. Prohlásí-li nálezce, že zvíře nabýt nechce, vystupuje v jeho roli obec, která se po uplynutí dvouměsíční lhůty stane vlastníkem zvířete v zájmovém chovu. Pokud se nálezce o zvíře nechce starat, může jej obec svěřit do zvířecího útulku nebo jiného zařízení, která se zvířetem mohou volně nakládat, nepřihlásí-li se o něj nikdo v průběhu čtyř měsíců. Čtyřměsíční lhůta se počítá od předání zvířete do útulku, nebyl-li nález vyhlášen ode dne jeho vyhlášení.⁵⁰ V této lhůtě se vlastník zvířete může o zvíře přihlásit, ale bude muset nálezci zaplatit nálezný a náklady, které útulek vynaložil na péči o zvíře.

---

⁴⁸ ŠVESTKA, J.; DVORČÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III, s. 166

⁴⁹ Podle zákona na ochranu zvířat proti týrání může obec formou obecně závazné vyhlášky stanovit povinnost nechat trvale označit psy (např. tetováním nebo čipem).

⁵⁰ § 1059 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

6.3.7. Hospodářské zvíře

Další kategorií zvířat, o které nový občanský zákoník ve svých ustanoveních pojednává, je kategorie hospodářských zvířat. Občanský zákoník jednotlivé druhy zvířat, která patří mezi hospodářská, nevyjmenovává, ale upravuje, na které druhy hospodářských zvířat se vztahuje právo pastvy. Podle zákona na ochranu zvířat proti týrání patří mezi hospodářská zvířata taková zvířata, která se chovají pro získávání živočišných produktů, vlny, kůže nebo kožešiny, nebo jiné hospodářské účely. Patří sem skot, prasata, ovce, kozy, drůbež, ryby, ale i zvěř, kožešinová zvířata a další. Určitou podkategorií hospodářských zvířat je dobytek, kterým jsou podle důvodové zprávy sudokopytníci, kteří patří k domácím zvířatům a jsou chováni jako hospodářská zvířata. Pokud tedy chováme osly domácí, chováme hospodářská zvířata, ale protože jsou lichokopytníky, nemůžeme o nich tvrdit, že patří mezi dobytek. Totéž platí i pro sudokopytníky jeleny, které chovají myslivci v oborách. Pokud by však byli jeleni chováni za hospodářským účelem na farmách, patřily by mezi dobytek.

6.4. Přírůstek zvířete

Nový občanský zákoník rozlišuje přírůstky přirozené, zejména plody věci/zvířat, a umělé, které vznikají zpracováním nebo smísením věci. Podle Spáčilova Komentáře⁵¹ spadá tradiční dělení přirozeného přírůstku na **plody a užitky**⁵² do jedné kategorie plodu podle § 491 odst. 1.⁵³ a plodem je tak nejen mládě zvířete, ale i vlna, mléko, vejce apod. (nikoli však maso ze zvířete). Otázkou zůstává, zda bychom jako plody označovali například schopnosti policejního psa vystopovat výbušniny nebo drogy, schopnosti asistenčních psů nebo terapeutických zvířat či tažnou sílu koní nebo volů. Tyto schopnosti mají zvířata analogicky k ustanovení o plodech věci přirozeně, ale často bývají zesíleny jejich cvikem. Na druhou stranu zřejmě ne každý pes může hlídat ovce na pastvách nebo hledat pohřešované osoby v sutinách domu.

---

⁵¹ SPÁČIL, J. a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 290-291

⁵² Užitky jsou oproti plodům to, co věc pravidelně poskytuje ze své právní povahy.

⁵³ Plod je to, co věc pravidelně poskytuje ze své přirozené povahy, jak je dáno jejím obvyklým účelovým určením a přiměřeně k němu, ať s přičiněním člověka, nebo bez něho.

Zákon v ustanovení § 1073 odst. 1 aplikuje na zvířata zásadu *accessio cedit principali*⁵⁴, podle které vlastníku zvířete náleží veškeré plody, které zvíře vydává. Plody jsou původně součástí věci a nejsou tedy samostatnými věcmi v právním smyslu. Samostatnými věcmi se stávají až pod oddělení od věci hlavní, proto k nim vlastník nabývá vlastnické právo až separací.

Nový občanský zákoník upravuje odměnu za oplodnění zvířete. Odměna, která je v dispozici účastníků, však musí být domluvena předem. Úprava oplodnění zvířete je významná zejména pro takové zájmové a zemědělské chovy, kde je zájem na udržení nebo rozvoj chovu. Problematiku seznatelnosti a uchování genofondu upravuje především zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon) a též některé evropské předpisy (např. směrnice 2009/157/ES o čistokrevném plemenném skotu). V případě oplodnění zvířete zvířetem neuchovněným, kde by mohlo například dojít k ohrožení genofondu, tak není vyloučena povinnost k náhradě škody.⁵⁵

6.5. Omezení vlastnického práva ke zvířatům

Omezení vlastnického práva je upraveno zejména v souvislosti se sousedskými právy, která upravují vztahy mezi vlastníky sousedních nemovitostí. Podle ustanovení § 1013 se má vlastník zdržet všeho, co působí, že **imise** vnikají na sousední pozemek a v míře nepřiměřené místním poměrům podstatně omezují obvyklé užívání pozemku. To se vztahuje i k vnikání zvířat na pozemek souseda. Korektivem je tedy přesah míry přiměřené místním poměrům, při jehož stanovení hraje významnou roli uvážení soudu⁵⁶. Vzhledem k přirozenému chování některých zvířat, v našich domácnostech často chovaných koček, je pak absolutní zákaz vnikání imisí na sousední pozemek nemožný.

Imise rozlišujeme na materiální, v souvislosti s tématem se jedná o samotná zvířata, především včely, hlodavce či holuby, a nemateriální, mezi které patří například psí štěkot, zápach z chléva apod. V případě obtěžování souseda včelami, které přesáhne míru přiměřenou místním poměrům, může soused požadovat na včelaři, aby se přesně

---

⁵⁴ Vedlejší věc ustupuje věci hlavní.

⁵⁵ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III, s. 203

⁵⁶ Soud zjišťuje, jaká je v dané věci míra přiměřená poměrům, nejen místním, ale i daným k určitému druhu činnosti. Poté soud učiní skutkové zjištění ohledně míry rušení v konkrétní věci a oba výsledky porovná.

vymezeného rušení zdržel. Včelař pak způsob výkonu této povinnosti volí sám (např. přemístí úly, vzdá se včelstva). Dalším konkrétním případem je imise pocházející z nečinnosti vlastníka pozemku. Jedná se o šíření škodlivých živočichů (zejména myší a hmyzu) ze zanedbaného pozemku na pozemek sousední nad míru přiměřenou místním poměrům. Mezi imise patří i vnikání zvířat na sousední pozemek ať oplocený či neoplocený. Povinnost zdržet se rušení vnikáním zvířat je uložena vlastníkovi zvířete, ale obecně se vztahuje k chovateli, neboť v tomto případě imise jde o jakákoli chovaná zvířata.⁵⁷

Následující ustanovení upravuje situaci, kdy se na cizím pozemku ocitne chované zvíře nebo roj včel. Vlastníkovi pozemku vzniká povinnost umožnit vstup vlastníku chovaného zvířete, tedy zvířete domácího či divokého zajatého nebo zkroceného, na pozemek a zvíře najít a odvést. „Povinnost umožnit vstup na pozemek za účelem stíhání věci je tzv. **legální služebností**.“⁵⁸ Pokud se nám tedy zaběhne pes na cizí pozemek, můžeme za účelem jeho stíhání vstoupit na tento pozemek a psa vyhledat a odvést.

V případě, že nejsme chovateli psů, ale včel, a vletí-li náš roj do cizího obsazeného úlu, nabývá vlastník úlu právo k našemu roji, aniž je povinen k náhradě. Právní pravidla o včelím roji jsou zde výslovně formulována, neboť na jednotlivé včely nelze užít ustanovení o zvířatech. Jednotlivé včely tak na cizím pozemku jejich vlastník stíhat nemůže.⁵⁹

Pokud způsobí zvíře nebo včelí roj na pozemku škodu, má vlastník pozemku právo na její náhradu. Právo na náhradu škody má vlastník pozemku i tehdy, vznikla-li škoda stíháním chovaného zvířete nebo roje včel. Podle ustanovení § 2933 nezáleží, zda bylo zvíře pod dohledem vlastníka či osoby, které bylo svěřeno, a nezáleží ani na tom, zda se zvíře zatoulalo nebo uprchlo, vlastník zvířete škodu nahradí. V případě, že bylo zvíře svěřeno jiné osobě, hradí tato osoba škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem. Pokud třetí osoba zvíře svémocně odňala, uhradí škodu způsobenou zvířetem sama, prokáže-li vlastník nebo osoba, které vlastník zvíře svěřil, že odnětí nemohli rozumně zabránit.

---

⁵⁷ SPÁČIL, J. a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář, s. 148-154

⁵⁸ Tamtéž, s. 166

⁵⁹ Tamtéž, s. 167

6.6. Služebnosti a právo pastvy

Služebnost stezky umožňuje nebo usnadňuje spojení mezi panujícím pozemkem a pozemky okolními. Podle ustanovení § 1274 odst. 2 však služebnost stezky neobsahuje právo vjíždět na služební pozemek na zvířatech a vláčet po služebném pozemku břemena. Naslužební pozemek tak nelze vjet na koni nebo s vozem taženým voly. Právo stezky tedy zakládá pouze právo chůze po ní nebo dopravy po ní lidskou silou.

Právo hnát zvířata přes služební pozemek však zakládá **služebnost průhonu**, se kterou je spojeno i právo jezdit po takto vymezeném pozemku jinými než motorovými vozidly, zejména povozy taženými zvířaty. „Zvířaty je – v souladu s účelem služebnosti, kterým je lepší zemědělské využití panujícího pozemku – třeba rozumět zvířata hospodářská – krávy, koně, ovce, kozy, osly, slepice apod. Právem hnát zvířata se rozumí právo hnát zvířata volně puštěná, nicméně pod dozorem honce (pastýře), popřípadě ovčáckého psa.“⁶⁰ Proto služebnost nezahrnuje volný pohyb zvířat bez dozoru nebo jejich pastvu. Z argumentace *a maiori ad minus* lze pak dovodit právo jezdit přes služební pozemek na zvířatech.

Výslovný zákaz zříditi služebnost průhonu dobytka na služebném pozemku určeném k plnění funkcí lesa je stanoven v odstavci druhém ustanovení § 1275. Z něho je zřejmý zájem zákonodárce na ochraně lesů před poškozováním dobytkem. Důvodová zpráva považuje za dobytek sudokopytníky chované pro hospodářské účely (krávy kozy, ovce apod.), nikoli však koně, osly (popř. mezky a muly), kteří mezi dobytek nespádají.

Právo pastvy představuje možnost pást zvířata na služebném pozemku. Souhrnně lze pod právo pastvy řadit nejen právo oprávněného pást zvířata na služebném pozemku, tedy hnát je na pastvu a shánět je z pastvy, ale i jeho právo vnikat na služební pozemek za účelem ošetření pasených zvířat (veterinární ošetření, ale i dojení nebo napájení).

Jestli se na pozemku bude pást 40 ovcí nebo 20 krav záleží na stranách právního jednání, kterým se služebnost zřizuje. Ty kromě počtu kusů a druhů dobytka rozhodují i o tom, zda budou zvířata na pozemku zabezpečena (ohrazena) a zda se na pozemku mohou pást zvířata vlastníka služebného pozemku nebo zda je služebnost pastvy výlučným právem oprávněného. Podle ustanovení § 1279 se právo pastvy vztahuje na každý druh hospodářských zvířat kromě prasat a drůbeže. Pastva prasat nebo drůbeže musí být proto

---

⁶⁰ SPÁČIL, J. a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář, s. 983

dohodnuta nebo vycházet z pokojné desetileté držby.⁶¹ Vyloučena z pastvy jsou i zvířata nadměrně znečištěná, nemocná a cizí. I zde myslel zákonodárce na ochranu lesních porostů, neboť služebnost pastvy dobytka se zakazuje zřídit na služebném pozemku s lesními porosty. Pokud by byla pastva v lesích zřízena, zakazovalo by její vykonávání veřejné právo (viz. zákon o lesích, který zakazuje pastvu v lesích jako takových). Občanský zákoník řeší v dalších svých ustanoveních i počet paseného dobytka, prevenci škod na služebném pozemku či dobu pastvy, která se řídí místními zvyklostmi, přičemž se řádné hospodaření na pozemku nesmí pastvou omezit nebo ztížit.

6.7. Zástavní právo ke zvířeti

Zřízení zástavního práva je jedním ze způsobů zajištění dluhu. Zástavou je podle občanského zákoníku každá věc, s níž lze obchodovat. Protože se na živé zvíře ustanovení o věcech aplikují obdobně v takových mezích, ve kterých to neodporuje jejich povaze, můžeme tvrdit, že v určitých případech je možné dát zvíře do zástavy. Pes, který je závislý na svém pánovi, má k němu citový vztah a dlouhodobé odloučení od něho by mu způsobilo citovou újmu, nemůže být předmětem zástavního práva. V případě akvarijních rybek nebo stádu krav nemůžeme předpokládat, že by jejich odloučení od vlastníka vyvolalo stres, který by vedl k citovému strádání zvířete. Zřízení zástavního práva ke zvířeti je tak nutno posuzovat případ od případu.

Zástavní právo se vztahuje nejen na zvíře jako zástavu, ale i na jeho přírůstky, které nejsou odděleny, ledaže by zástavní smlouva stanovila něco jiného. Plody zvířete jsou tak předmětem zástavního práva pouze do separace.

6.8. Nájem a pacht zvířete

V ustanovení § 2202 je definován předmět nájmu jako nemovitá i nezužitelná věc movitá, proto se živé zvíře se může stát i předmětem nájmní smlouvy, neodporuje-li to jeho povaze. S pronájmem zvířete se setkáme zejména v jezdeckví, kdy je kůň přenecháván k dočasnému „ježdění“ nájemci, který za to platí pronajímateli nájmné,

---

⁶¹ V případě sporu o rozsah práva pastvy se zkoumá, jak se rozsah práva ustálil v posledních deseti letech před vznikem sporu.

ovšem jejich citová vazba k majiteli a stres vyvolaný odloučením je u tohoto zvířete diskutabilní.

V souvislosti s institutem nájmu zde zmíním ustanovení § 2258, kterým občanský zákoník upravuje práva a povinnosti nájemce bytu. Nájemce má právo chovat v bytě zvíře, pokud chov nepůsobí pronajímateli nebo ostatním obyvatelům domu obtíže nepřiměřené poměrům v domě. Nájemci vzniká povinnost nahradit zvýšené náklady na údržbu společných částí domu, které vyvolal chov zvířete.

Živé zvíře může být též předmětem pachtu. Pacht je postaven na právu a zároveň povinnosti pachtýře věc pachtu obhospodařovat tak, aby věc přinášela plody nebo užitky, které si pachtýř přivlastňuje, a to s péčí řádného hospodáře. Do pachtu se tak mohou dávat hospodářská zvířata, o která propachtovatel pečuje a která mu pak přináší vlnu, mléko apod., neboť propachtování neodporuje jejich povaze.

Spolu s pachtem je upraven inventář, do kterého mohou podle ustanovení § 2342 náležet i zvířata. V případě propachtování věci společně s inventářem má pachtýř povinnost obnovovat stav zvířat náležejících inventáři s péčí řádného hospodáře.

6.9. Zvíře a institut náhrady škody

Občanský zákoník v třetí hlavě čtvrté části nazvané závazky z deliktů, upravuje náhradu škody v případě deliktů způsobených zvířaty a závazků z deliktů na zvířatech. Institut náhrady škody ve vztahu ke zvířatům upravuje občanský zákoník obecně, protože respektuje úpravu zvláštních případů náhrady škody⁶² ve speciálních zákonech, do jejichž působnosti nezasahuje.

6.9.1. Škoda způsobená zvířetem

Škoda způsobená zvířetem je zvláštním druhem odpovědnosti za škodu, které občanský zákoník upravuje v ustanoveních § 2933 až 2935. Za škodu způsobenou zvířetem primárně odpovídá jeho vlastník, ať již bylo zvíře pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které bylo svěřeno. Společně a nerozdílně odpovídá spolu s vlastníkem zvířete i osoba, které je zvíře svěřeno, zvíře chová nebo jinak používá. Vlastník je povinen nahradit

---

⁶² např. náhrada škody způsobená vybranými zvláště chráněnými živočichy

škodu tehdy, zatoulá-li se zvíře nebo uprchne a způsobí přitom škodu. Svěříme-li například koně jinému chovateli k ustájení, kuň uteče z ohrady a střetne se s automobilem, škodu jím způsobenou hradíme s chovatelem, u kterého jsme koně ustájili, společně a nerozdílně.

Zákon upravuje i situaci, kdy je zvíře vlastníku nebo osobě, které je svěřeno, svémocně (bez souhlasu či vědomí vlastníka) odňato třetí osobou a zvíře způsobí škodu. V tomto případě má povinnost nahradit škodu ten, kdo zvíře svémocně odňal, prokáže-li vlastník nebo osoba, jíž bylo zvíře svěřeno, že odnětí nemohli rozumně zabránit. Předpokladem je tedy společná odpovědnost vlastníka zvířete, popř. osoby, které bylo zvíře svěřeno, a osoby, která zvíře odňala. Ta může být odvrácena důkazem o nemožnosti zabránit odnětí zvířete. Ten, kdo zvíře odňal, takovou možnost nemá a nese povinnost k náhradě škody, kterou zvíře způsobí, vždy.⁶³

Pokud **domácí zvíře** slouží vlastníku k výkonu povolání nebo k jiné výdělečné činnosti či k obživě, nebo v případě, že se jedná o pomocníka pro osobu se zdravotním postižením, může se jeho vlastník nebo osoba, které je zvíře svěřeno, zprostit povinnosti nahradit škodu prokázáním jednoho ze dvou liberačních důvodů. Vlastník musí prokázat, že při dozoru nad zvířetem nezanedbal potřebnou pečivost, anebo že i při vynaložení potřebné pečlivosti by škoda vznikla.

Toto ustanovení se vztahuje pouze na kategorii zvířat domácích, která jsou z určitého důvodu vlastníkem chována či držena. Jedná se především o **zvířata asistenční**, která pomáhají hendikepovaným osobám (slepecký vodící pes), zvířata využívaná z důvodů hospodářských a výdělečných (poníci na pouti, psi cvičení k hledání nebezpečných výbušnin nebo kuřata ve velkochovech) i zvířata, jejichž užitky požívá sám vlastník. „Logika rozdílu mezi postavením vlastníka domácího zvířete a zvířete jiného má zřejmě spočívat v tom, že přísnějšímu režimu (bez možnosti liberace) je podřízena osoba chovající zvíře jen pro potěchu či zálibu bez hospodářských či společenských benefitů, zatímco osoba, jíž domácí zvíře slouží k podstatnějším užitkům, může liberaci uplatnit. Tento přístup zákonodárce možná trochu paradoxně vyznívá protikladně k jinak opakovaně proklamované zásadě, že na profesionály se kladou vyšší požadavky (např. § 5 odst. 1, § 2950 či § 2953 odst. 2), neboť zde má oproti amatérskému chovateli exotického zvířete výhodnější postavení profesionální chovatel domácího zvířectva.“⁶⁴

---

⁶³ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI, s. 1037

⁶⁴ Tamtéž, s. 1036

Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, upravuje náhradu škody způsobené živočichy - bobrem, vydrou, losem, medvědem, rysem, vlkem a kormoránem. V případě, že smečka vlků roztrhá ovci, může se její vlastník domáhat náhrady škody, prokáže-li tuto skutečnost před příslušným úřadem⁶⁵. Pokud jsou však vlci chováni v zajetí lidí, ze zajetí uprchnou a ovci zabijí, vlastník ovce nemá nárok na náhradu škody podle tohoto zákona. Finanční prostředky na náhradu škody se poskytují ze státního rozpočtu.

6.9.2. Náhrada při poranění zvířete

Protože podle občanského zákoníku již zvíře není věcí, naopak má zvláštní význam a hodnotu jako smysly nadaný živý tvor, poskytuje se mu v některých případech i **vyšší míra ochrany**. Jedním z případů je právě poranění zvířete, kdy platí zvláštní režim náhrady škody. Podle ustanovení § 2970 je škůdce při poranění zvířete povinen nahradit účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete tomu, kdo je vynaložil (ve většině případů majitel zvířete). Majitel zvířete má právo požadovat po škůdci přiměřenou zálohu na tyto náklady. O účelně vynaložené náklady jde i tehdy, převyšují-li podstatě cenu zvířete, pokud by je vynaložil rozumný chovatel v postavení poškozeného. Protože zákon blíže nevymezuje přístup rozumného chovatele, bude soud v konkrétním případě posuzovat nejen hodnotu zvířete, ale „i jeho prospěšnost a význam, oblibu u majitele či jiných osob a případně též vzácnost a výjimečnost.“⁶⁶

Doposud se při poranění zvířete nebo jeho zabití zohledňovala pouze jeho tržní cena. Podle nové úpravy je škůdce povinen uhradit veškeré vynaložené náklady na léčbu zraněného psa, i když převyšují jeho cenu. Není tak rozdíl v tom, léčíme-li stejným způsobem psa-voříška nebo mezinárodního šampiona s rodokmenem do devatenáctého století. Nová právní úprava inspirovaná rakouským právem se vedle výdajů za léčbu soustředí i na zvláštní citový vztah poškozeného ke zvířeti.

Z ustanovení § 2969 odst. 2 vyplývá, že škůdce nahradí poškozenému cenu zvláštní obliby, poškodil-li věc ze svévole nebo škodolibosti. Tato úprava se dá aplikovat i na případy poranění nebo zabití zvířete, neboť to neodporuje jeho povaze. Podle definice Nejvyššího správního soudu „**cena zvláštní obliby předpokládá čistě osobní vztah k**

⁶⁵ Krajský úřad nebo Magistrát hlavního města Prahy

⁶⁶ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI, s. 1150

určité věci, čímž nabude tato věc určitých nahodilých subjektivních vlastností, takže ji nelze nahradit jinou věcí a že věc ta má vyšší cenu jen pro určitou osobu nebo pouze pro určitý kruh osob⁶⁷. Podmínkou pro přiznání náhrady ceny zvláštní obliby je svévolné nebo škodolibé jednání. Otázkou zůstává, jak určit cenu zvláštní obliby, neboť způsob jejího přesného výpočtu zákon nestanoví.⁶⁸

---

⁶⁷ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 1937 (SJS) 16875/36

⁶⁸ VOLNÝ, Karel. *Cena zvláštní obliby v občanském zákoníku* [online]. [cit. 2015-10-22]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/cena-zvlastni-obliby-v-obcanskem-zakoniku-96906.html>

7 Problematika ztrát a nálezů zvířat

Situace, kdy se zatoulá pes nebo kočka, jsou poměrně běžné. Na jedné straně jsou majitelé, kteří hledají svá ztracená zvířata prostřednictvím informačních letáků, místních novin, rozhlasu či sociálních sítí, na druhé pak nálezce ztraceného zvířete. Proto i občanské právo myslí na tyto situace, především na další osud zvířat, na jejich současné majitele a budoucí pány.

S touto problematikou jsou úzce spjaty zvířecí útulky, které fungují jako zařízení pro opuštěná nebo týraná zvířata. Tyto útulky nebo azyly jsou nejčastěji provozovány obcemi a spolky, ale mohou je vést i soukromé osoby. Cílem těchto zařízení je zajistit přechodnou péči, včetně veterinárního ošetření, výchovy i výcviku, psům popř. jiným zvířatům do doby, než si je vyzvedne jejich původní nebo nový majitel.

7.1. Nález zvířete podle občanského zákoníku z roku 1964

Občanský zákoník z roku 1964, podle kterého měla zvířata postavení věci, upravoval postup při nalezení zvířete. Pokud někdo našel opuštěné nebo ztracené zvíře, nemohl si jej ponechat a stát se jeho novým majitelem. Nálezce měl povinnost vrátit zvíře jeho vlastníku, pokud bylo např. z označení na obojku psa patrné, komu patří. Nebyl-li vlastník zvířete znám a nebylo-li ve vlastních silách nálezce, aby jej zjistil, předal nálezce zvíře obci, na jejímž území zvíře našel. Obec má totiž ze zákona povinnost postarat se o opuštěná a ztracená zvířata, a proto za tímto účelem zřizuje útulky pro zvířata nebo uzavírá smlouvy se soukromými provozovateli takovýchto zařízení. Nepřihlásil-li se vlastník do 6 měsíců od nálezceva předání zvířete obci, resp. útulku pro zvířata, nabyla k němu obec vlastnické právo. Obec v postavení nového vlastníka tak mohla se zvířetem disponovat, mohla jej prodat či darovat. Pokud se vlastník o své zvíře v této šestiměsíční lhůtě přihlásil, vznikla mu povinnost nahradit veškeré náklady, které při péči o zvíře vznikly.

Protože zvíře není věc, cítí bolest, strach i stesk, a útulky pro zvířata i přes veškerou snahu zajistit zvířatům co nejlepší životní podmínky nemohou ve všech ohledech nahradit péči páníčka, a především silné citové pouto, mohly obce i před uplynutím této lhůty svěřit zvíře do péče jiné osoby. Ta však ještě nenabyla vlastnické právo ke zvířeti, a i v tomto případě platilo, že jestli se původní majitel (vlastník) o zvíře přihlásil do 6 měsíců od odevzdání zvířete obci, bylo mu zvíře vráceno, pokud tomu nebránily jiné okolnosti. I

v tomto případě musel vlastník nahradit náklady, které vznikly v souvislosti s opatrováním zvířete.

Přechodem vlastnického práva k opuštěnému zvířeti na obec se zabýval i Nejvyšší soud České republiky. Nejvyšší soud se ve svém rozhodnutí **sp. zn. 28 Cdo 3563/2008** zabýval žalobou provozovatelky psiho útulku starajícího se o opuštěné a ztracené psy na žalovanou, která odmítala zaplatit náklady na péči deseti psů, jež žalovaná po vzájemně dohodě a uzavření smlouvy o úschově žalobkyni svěčila s tím, že jí bude platit ve smlouvě určenou denní sazbu za jejich opatrování. Žalovaná však odmítla uvedené psy převzít, přesto se žalobkyně o psy starala na své náklady, ačkoliv byli psi stále ve vlastnictví žalované.

Soud prvního stupně žalobkyni vyhověl s tím, že se majitelé zvířat vzdali s úmyslem je již nadále nemít ve svém vlastnictví, vlastnické právo přešlo na obec (do 30. září 2005 na stát), která je povinna se o zvířata postarat. Protože se však o psy starala žalobkyně, došlo na straně žalované k bezdůvodnému obohacení. Odvolací soud žalobu zamítl. Přestože byl správně zjištěn skutkový stav věci, byl nesprávně posouzen, neboť předání psů do útulku bylo učiněno dvoustranným právním úkonem mezi žalobkyní a majiteli psů, nikoliv derelikcí, tedy opuštěním věci, která je podle právní teorie jednostranným právním úkonem, kterým projevuje vlastník určité věci, v tomto případě zvířete, úmysl vzdát se vlastnického práva k ní. Protože odevzdání psů do péče provozovatelky útulku pro zvířata nebylo jednostranným právním úkonem, nemělo povahu opuštění věci, nepřešlo ani vlastnické právo ke zvířatům na žalovanou, a proto neměla povinnost postarat se o zvířata. Podle odůvodnění odvolacího soudu je pak opuštění zvířete s úmyslem zbavit se ho nebo jej vyhnat podle zákona na ochranu zvířat proti týrání považováno za jejich týrání, které se zakazuje. Opuštění psa, jímž se chce jeho majitel zbavit své odpovědnosti za psa a „hodit“ ji na obec, je tak v tomto kontextu neplatným právním úkonem, který odporuje zákonu a přičí se dobrým mravům.

Nejvyšší soud se proto při rozhodování zabýval **institutem opuštění** a otázkou přechodu vlastnického práva na obec. Nejvyšší soud konstatoval, že vlastník pozbývá vlastnictví, pokud se jej zřekne a zároveň jej fakticky pustí z držení. Již z nálezů Ústavního soudu České republiky⁶⁹ je opuštění věci nejen důvodem zániku vlastnického práva, ale i jeho projevem, neboť vlastník projevuje vůli nebýt vlastníkem opuštěné věci. Derelikci lze

---

⁶⁹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 26. 4. 2005, spis. zn. I. ÚS 696/02

proto chápat jako jednostranný právní úkon, splňující kromě obecných náležitostí i vůli vzdát se vlastnictví věci a její fyzické opuštění, kterým se vlastník vzdává svého vlastnického práva k věci, resp. zvířeti. Co se týče adresnosti derelikce, dovolací soud uvedl, že jde o právní úkon neadresovaný, který se stává perfektním tehdy, je-li kvalifikovaným způsobem projevena vůle, tedy nevzbuzuje pochybnost nebo není v rozporu s vůlí toho, kdo věc opustil, nebo v rozporu s obvyklým významem, který se takovému projevu vůle obvykle přiřazuje.

Podle **rozhodnutí č. 1/1979 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek** může nastat opuštění věci, a tedy i zvířete, i u vlastníka, který je znám a takto se vzdává svého vlastnického práva. Stát pak nabývá vlastnického práva k opuštěné věci okamžikem jejího opuštění vlastníkem, tedy derelikcí. Dovolací soud dále uvedl, že nevidí důvod odchytil se od tohoto rozhodnutí. Je-li vlastník znám, nabude obec (stát) vlastnického práva ke zvířeti již samotnou derelikcí, což vyplývá i z rozhodnutí⁷⁰ Nejvyššího správního soudu, který judikoval, že obec nabývá vlastnictví k věci derelikcí, neboť se věc nemůže stát věcí ničí, a proto na místo vlastníka, který věc opustí, musí okamžitě nastoupit vlastník jiný.

Z rozhodnutí dovolacího soudu dále vyplývá, že opuštění psa a jiného zvířete jako živého tvora, který je nadán určitými smysly a city, není to samé jako opustit neživou věc. Proto jej mohou jejich majitelé předat do péče útulkům pro zvířata, čímž by projevili svou vůli zvíře opustit a to s účinky derelikce. Psí útulky a jiná podobná zařízení plní činnosti ve veřejném zájmu, neboť omezují volný pohyb psů a jiných zvířat a zabraňují tím poškozování nebo ohrožování právem chráněných zájmů, především zdraví osob a jejich bezpečnosti. Argumentace odvolacího soudu, podle které dochází k týrání zvířat vždy, když majitel odevzdá svého psa do útulku, čímž se vlastně dopouští přestupku týrání zvířat, za který lze uložit pokutu podle zákona na ochranu zvířat proti týrání až do výše 500.000,- Kč, je chybná a ani argument, že se přičí dobrým mravům jednání vlastníka, který se při opuštění psa zbavuje odpovědnosti za psa na úkor obce (státu), není správný, přesto nelze vyloučit, že by v konkrétním případě bylo opuštění psa, které je spojeno s přenosem povinností péče o něj, posouzeno jako jednání odporující dobrým mravům.

Nejvyšší soud České republiky tak dospěl k závěru, že pokud vlastník odevzdá psa útulku pro zvířata a projeví-li vůli jej opustit, přechází vlastnické právo na obec, která může podle zákona o místních poplatcích ukládat místní poplatky za psa, přičemž

---

⁷⁰ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 7. 5. 2008, sp. zn. 2 AS 74/2007

předchází určitým nežádoucím dopadům spojených s odpovědností za jejich péči. Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil.

7.2. Nález zvířete podle nového občanského zákoníku

Podle úpravy v novém občanském zákoníku je domácí zvíře opuštěné tehdy, pokud plyne se situace zřejmý úmysl vlastníka vyhnat zvíře nebo se jej jiným způsobem zbavit. Opuštění zvířete pak hodnotíme podle objektivních známek projevu vůle jeho vlastníka a stavu zvířete, tedy jestli je zvíře zanedbané, vyhublé, nemocné, vystresované apod. Pokud je tak třeba právě pes opuštěn, může dojít k jeho přivlastnění a nabytí vlastnického práva k němu. Na problematiku opuštění zvířat musíme nahlížet i z pohledu veřejnoprávních norem, neboť nejde jen o porušení právních norem, ale i rozpor s veřejným pořádkem a dobrými mravy.

7.2.1. Nález zjevně vlastněného zvířete

Občanský zákoník upravuje odlišně právní režim zvířat, u nichž je zjevné, že měla vlastníka a zvířat zjevně určených k zájmovému chovu. V případě nalezení zvířete, u něhož je pravděpodobné, že mělo nebo má vlastníka a je-li možné jej zjistit, je povinností nálezce předat zvíře jeho původnímu majiteli. „Zjevnost“, že zvíře mělo nebo má vlastníka, vyplývá z faktických či právních skutečností, např. označení krávy, její dobrý fyzický stav a kondice. Nelze-li vlastníka zvířete identifikovat, učiní nálezce neprodleně oznámení obci, která nález zvířete vyhlásí nebo sama zjistí, kdo je vlastníkem ztraceného zvířete. Nálezci zvířete náleží nálezné.

Nálezce, který má nalezené zvíře u sebe, obec nebo osoba, již bylo zvíře rozhodnutím obce svěřeno (tedy ten, kdo nalezené zvíře opatruje) má povinnost o něj pečovat jako řádný hospodář. S touto povinností souvisí náhrada nákladů vzniknuvších při péči o nalezené zvíře těmito osobám. Na případ nález zjevně vlastněného zvířete se tak aplikují ustanovení o nález věci, neboť neodporují jeho povaze. Po třech letech od vyhlášení nálezce pak nálezce nabude vlastnické právo ke zvířeti, nepřihlásí-li se o něj jeho majitel.

Právní úprava zjevně vlastněných zvířat v § 1058 se tak vztahuje na zvířata chovaná převážně za účelem výdělečným či majetkovým, na rozdíl od zvířat zjevně určených k zájmovému chovu.

7.2.2. Nález zvířete zjevně určeného k zájmovému chovu

„Zvířetem v zájmových chovech se rozumí každé zvíře držené či určené k držení člověkem, zejména v jeho domácnosti, pro jeho potěšení a jako společník,⁷¹ tedy nikoliv za účelem zisku jako v ustanovení § 1058 občanského zákoníku.

Ke zvířeti zjevně určenému k zájmovému chovu, nejčastěji se jedná o psy a kočky, může nálezce podle zákona nabýt vlastnické právo do dvou měsíců od vyhlášení nálezu, nepřihlásí-li se o něj jeho majitel. Zákonodárce v tomto případě zohlednil možný vznik nového citového vztahu mezi nálezcem a nalezeným zvířetem. Dvouměsíční lhůta k přihlášení se o zvíře může být však v některých situacích pro vlastníka zvířete velmi krátká. Jedná se například o situaci, kdy se pes zaběhne (na výletě se svým majitelem v Krkonoších) mimo obec, kde je registrován (České Budějovice) a nálezce ohlásí jeho nález v jiné obci (nalezne psa ve Špindlerově Mlýně, ale ohlásí jej v Trutnově). Má-li nálezce zájem postarat se o psa do doby, než se přihlásí jeho vlastník, obec vyhlásí nález obvyklým způsobem a rozhodne, že bude psa opatrovat jeho nálezce. Vzhledem k tomu, že je nález vyhlášován pouze místně, obvykle na úřední desce obecního úřadu (ale může být vyhlášen i jinou formou), má vlastník zvířete z jiné obce nebo z jiného kraje velmi malou šanci zjistit, ve které z asi 6 250 obcí byl nález vyhlášen. Po uplynutí dvou měsíců se tak vlastníkem psa stane jeho nálezce.⁷² Nálezce nabývá vlastnické právo ke zvířeti originálním způsobem.

Nejeví-li nálezce zájem o péči o nalezené zvíře, svěří obec zvíře útulku pro zvířata nebo podobnému zařízení, které po uplynutí čtyř měsíců počítaných od předání zvířete, popř. ode dne vyhlášení nálezu⁷³, může se zvířetem volně disponovat.

---

⁷¹ Čl. 1 odst. 1 Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu

⁷² CÍSAŘOVSKÝ, Michal. *Nový Občanský zákoník přináší změny pro majitele psů* [online]. [cit. 2015-09-10]. Dostupné z: <http://www.narodniregistr.cz/clanek/novy-obcansky-zakonik-prinasi-zmeny-pro-majitele-psu.htm>

⁷³ je-li nález vyhlášen až po předání zvířete do útulku

8 Postavení zvířete ve veřejném právu

Postavení zvířete upravuje řada veřejnoprávních předpisů, především předpisy zabývající se ochranou zvířat a ochranou přírody. Kromě zákona na ochranu zvířat proti týrání, trestního zákoníku, veterinárního zákona, zákona o ochraně přírody a krajiny, zákona a zoologických zahradách a dalších, jejichž přínos k úpravě právního postavení zvířete rozvedu v této kapitole blíže, se k této problematice vztahují i další zákony, např. plemenářský zákon, zákon o vodách aj., a jejich prováděcí předpisy, např. vyhláška o stanovení podmínek při chovu psů a koček, o ochraně pokusných zvířat, o ochraně zvířat při usmrcování apod. V oblasti veřejného práva je pak hlavním předpisem upravujícím procesní právo správní řád, při přezkumu správních rozhodnutí pak soudní řád správní, dále pak přestupkový zákon a trestní řád.

Mezi základní prameny práva české republiky patří **Ústava a Listina základních práv a svobod**. Článek 7 Ústavy ČR stanoví, že má stát dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství. Podrobnější úpravu nalezneme v článku 35 Listiny, kde je zakotveno právo každého na příznivé životní prostředí, včasné a úplné informace o jeho stavu a stavu přírodních zdrojů. Tyto přírodní statky včetně druhového bohatství přírody a kulturních památek nesmí nikdo při výkonu svých práv ohrožovat ani poškozovat nad míru stanovenou zákonem. Podle Ústavního soudu ČR představuje zvěř v abstraktní rovině „především přírodní bohatství, které si stát vytkl za cíl chránit. Závažnost a zásadnost této ochrany je dána především skutečností, že ochrana přírodních hodnot se stala předmětem regulace přímo v Ústavě České republiky“⁷⁴. Zvířata tak považujeme za určité přírodní zdroje a součást druhového bohatství přírody.

Vstupem do EU je Česká republika vázána právními předpisy EU, které tvoří zakládající smlouvy, jejich protokoly, smlouvy o přistoupení a další právní akty. Především článek 13 Smlouvy o fungování Evropské unie apeluje na **zohledňování požadavků na dobré životní podmínky zvířat** jako vnímajících bytostí při provádění politik Unie v oblastech zemědělství, rybolovu, dopravy, vnitřního trhu, výzkumu a technologického rozvoje a vesmíru jak samotnou Evropskou unií, tak i všemi členskými státy. Nařízení pak upravují zejména ochranu zvířat při přepravě.

Mezi mezinárodní úmluvy patří zejména předpisy Rady Evropy, které chrání příznivé životní podmínky zvířat. Jedná se o:

---

⁷⁴ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 12. 2006, spis. zn. Pl. ÚS 34/03 ze dne 13. 12. 2006

- Evropskou dohodu o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely, č. 21/2000 Sb. m. s.,
- Evropskou dohodu o ochraně zvířat v zájmovém chovu, č. 19/2000 Sb. m. s.,
- Evropskou dohodu o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely, č. 116/2003 Sb. m. s.,
- Evropskou dohodu o ochraně jatečných zvířat, č. 114/2003 Sb. m. s.,
- Evropskou dohodu o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě, č. 20/2000 Sb. m. s.

8.1. Úprava v zákoně na ochranu zvířat proti týrání

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, je základním právním předpisem, který se zabývá ochranou zvířat proti týrání. Tento zákon deklaruje, že **„zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka“** (preambule). Účelem tohoto zákona je ochrana zvířat před jakýmkoliv týráním, poškozováním jejich zdraví nebo bezdůvodným usmrcováním, které by vzniklo na základě byť i nedbalostního jednání člověka. Zákon zakazuje týrání zvířat a propagaci týrání zvířat, vymezuje jednání, která se kvalifikují jako týrání a v souvislosti s nakládáním se zvířaty upravuje řadu povinností týkajících se odchyty a usmrcování zvířat, jejich přepravy, chovu hospodářských zvířat, zájmového chovu, pokusů na zvířatech aj. Porušení povinností vyplývajících z tohoto právního předpisu má za následek vznik odpovědnosti a nastoupení sankce, a proto jsou v tomto zákoně též vymezeny skutkové podstaty přestupků fyzických osob a jiných správních deliktů právnických osoby nebo podnikajících fyzických osob.

Zvíře je v tomto zákoně definováno jako jakýkoliv **živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv plod či embryo**. Jak již bylo výše uvedeno, tato definice představuje obecné vymezení zvířat jako obratlovců, jehož se využívá i v dalších právních předpisech, které s pojmem zvíře pracují, ale přímo jej nedefinují. Zákon na ochranu zvířat proti týrání rozděluje zvířata do několika kategorií:

- volně žijící zvíře
- hospodářské zvíře
- zvíře v zájmovém chovu

- pokusné zvíře

a podle toho stanoví jejich ochranný režim. Dalšími podkategoriemi zvířat jsou zvířata v lidské péči, volně žijící zvířata hendikepovaná, zvířata, která vyžadují zvláštní druh péče, toulavá zvířata v lidské péči a opuštěná zvířata, která byla původně v lidské péči.

Tento zákon přinesl další **limitaci výkonu vlastnického práva ve vztahu ke zvířeti**, především pak jeho zničení, resp. usmrcení. Z ustanovení § 5 plyne, že nikdo nesmí bezdůvodně usmrtit zvíře. Za důvod pro usmrcení zvířete se považuje např. bezprostřední ohrožení člověka zvířetem, deratizace a depopulace či výkon myslivosti nebo rybářství. Usmrtit zvíře může pouze osoba, která je k těmto účelům způsobilá (ve většině případů veterinární lékař). Vlastníme-li například starého psa trpícího nevléčitelnou nemocí, jež mu způsobuje utrpení, můžeme ho „nechat utratit“. Ubití, utopení či otrávení zvířete je však zákonem výslovně zakázáno.

S výkonem vlastnického práva souvisí i opuštění zvířete. Podle ustanovení § 6 tohoto zákona je opuštění zvířete s úmyslem zbavit se jej nebo jej vyhnat zakázáno. Za opuštění se nepovažuje vypuštění zvířete do volné přírody, je-li to vzhledem ke stavu zvířete a podmínek prostředí vhodné. Za opuštění tak nemůžeme považovat záměrné vypuštění říčních raků za účelem posílení jejich populace v dané lokalitě nebo vypuštění vyléčené poštolky obecné ze záchranné stanice zpět do volné přírody. Pokud by však byla poštolka fixovaná na člověka, bez jeho pomoci by nesehnala potravu, a tudíž by nebyla schopná ve volné přírodě přežít, jednalo by se o opuštění zvířete.

8.2. Úprava v trestním zákoníku

Přestože zákon na ochranu zvířat proti týrání upravuje přestupky a jiné správní delikty týkající se porušení povinností v něm stanovených, přistoupili zákonodárci k trestněprávní ochraně zvířat, která má za cíl posílit prevenci a represii těchto činů. V trestním zákoníku, **zákon č. 40/2009 Sb.**, který přinesl výrazné změny na úseku ochrany zvířat, nalezneme úpravu skutkové podstaty trestných činů proti životnímu prostředí v osmé hlavě. Nový trestní zákoník rozšířil trestněprávní odpovědnost za trestné činy spáchané na zvířatech a stanovil přísnější tresty za některé trestné činy.

Trestní zákoník zvíře jako takové nedefinuje, ale vzhledem k jeho povaze a blanketní dispozici se **použije výkladu pojmu zvíře podle zákona na ochranu zvířat proti týrání**. Z ustanovení § 134 odst. 1 vyplývá, že se ustanovení o věcech vztahuje i na živá zvířata, nevyplyvá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného. Mrtvá zvířata, včetně částí těl, tak budeme považovat za věci. V případě týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře (a dalších trestných činů v § 304 až § 307), je hmotným předmětem útoku živé zvíře. Pokud se jedná o neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (taktéž o neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti) považujeme za hmotný předmět útoku i mrtvé jedince živočichů⁷⁵ (ne zvířat) včetně částí jejich těl či výrobků z nich.⁷⁶

Obecným objektem je v trestním právu „zájem na určitých hodnotách, jehož ohrožení nebo poruchu způsobem a v míře předpokládané trestním zákonem je nezbytné v individuálním a celospolečenském zájmu postihnout trestněprávními sankcemi, a tím jej chránit“.⁷⁷

Konkrétním předmětem pachatelova útoku je zvíře. Vzhledem k definici pojmu zvíře převzaté ze zákona na ochranu zvířat proti týrání se zvíře považují pouze obratlovci, kromě člověka (nikoliv plod či embryo). Týrání jiných živočichů - hmyzu by tak mohlo být podle Šámalova komentáře přestupkem nebo pouze prohřeškem, které by nebylo sankcionováno. Pachatelem trestných činů páchaných na zvířeti může být kterákoliv fyzická osoba - vlastník zvířete, tak i osoba cizí, která jej má ve své moci.

Trestní zákoník tedy považuje ochranu životního prostředí včetně zvířat za důležitý zájem pro společnost. Zájem na ochraně životního prostředí a jeho složek, tedy ovzduší, voda, půda, organismy, ekosystémy, aj., před jednáním, které by jej poškodilo nebo ohrozilo, je druhovým objektem první skupiny trestných činů, pod které spadají trestné činy:

- poškození a ohrožení životního prostředí
- poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti
- poškození vodního zdroje
- poškození lesa

---

⁷⁵ Volně žijící živočichové chránění podle právních předpisů českého, evropského a mezinárodního práva v oblasti zvláštní druhové ochrany přírody a v oblasti regulace obchodu s exempláři CITES.

⁷⁶ MÜLLEROVÁ, H.; STEJSKAL, V. Ochrana zvířat v právu, s. 398-399

⁷⁷ KRATOCHVÍL, V. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část, s. 229

- neoprávněné vypuštění znečišťujících látek
- neoprávněné nakládání s odpady
- neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu
- neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami
- neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti
- poškození chráněných částí přírody

Zájem na ochraně zvířat před různými způsoby nežádoucího jednání a zacházení s nimi a tedy i určité omezení vlastnického práva ke zvířeti je druhovým objektem skupiny trestných činů vyjmenovaných v ustanovení § 302 až § 307. Jedná se o trestné činy:

- týrání zvířat - zlé nakládání s živým tvorem, které mu působí nějaké útrapy a příkoří - např. omezování výživy zvířete, jeho pohybu, cvičení zvířete k jeho agresivitě vůči jinému zvířeti (psí zápasy) či člověku, nebo kupírování uší⁷⁸
- zanedbání péče o zvíře z nedbalosti
- pytláctví - objektem trestného činu nejen ochrana volně žijící zvěře a ryb jakož i ochrana práva myslivosti a rybářství, ale i majetek - vlastnictví k ulovené zvěři nebo rybám. Pokud tedy někdo neoprávněně loví zvěř či ryby v hodnotě nikoli nepatrné, nebo ukryje, na sebe či jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovená zvířata, páchá trestný čin pytláctví. V případě присvojení ulovených zvířat bez ohledu na okolnosti, zda byly uloveny oprávněnou osobou či nikoli, dopouští se též trestného činu krádeže.⁷⁹
- neoprávněná výroba
- držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat
- šíření nakažlivé nemoci zvířat
- šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin.⁸⁰

---

⁷⁸ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II, § 140 až 421. Komentář, s. 3011

⁷⁹ Tamtéž, s. 3024

⁸⁰ Tamtéž, s. 2935

8.3. Úprava ve veterinárním zákoně

Zatímco předchozí úprava veřejnoprávních předpisů chránila zvířata především před utrpením a bolestí způsobenou zejména jejich týráním, **zákon č. 166/1999 Sb.**, o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, představuje ochranu zdraví zvířat. Veterinární zákon upravuje kromě povinností chovatelů i podmínky vnitrostátní a mezinárodní přepravy zvířat, svody, požadavky na nezávadnost živočišných produktů a krmiv, veterinární asanaci, působnost veterinárních orgánů, výkon odborné veterinární činnosti aj. Dále se zabývá ochranou lidského zdraví před nemocemi, které jsou přenosné ze zvířat na člověka, a ochranou území České republiky před zavlečením nakažlivých nemocí zvířat a před dovozem živočišných produktů a krmiv, která jsou zdravotně závadná. Zákon vyjmenovává přestupky a správní delikty a stanoví za ně pokuty až do výše 2.000.000,-Kč. Účelem tohoto zákona je tak nejen ochrana zdraví zvířat a lidí, ale i ochrana před nezávadností živočišných produktů a před vznikem a šířením nákaz.

Přestože veterinární zákon neobsahuje legální definici pojmu zvíře, můžeme dovodit, že vychází právě z definice zvířete v zákoně na ochranu proti týráním, a tak jako tento operuje veterinární zákon s několika kategoriemi zvířat (hospodářská zvířata, jatečná zvířata, zvířata podezřelá z nákazy zvířat a zvířata podezřelá z nakažení), jejichž definice je pro účel zákona nezbytná.

8.4. Právní úprava jatek

Problematiku porážení zvířat, tzv. jatka, upravuje **vyhláška ministerstva zemědělství o veterinárních požadavcích na živočišné produkty, č. 287/1999 Sb.** Jatečná zvířata se podle této vyhlášky dělí na velká jatečná zvířata - skot (telata), prasata, ovce, kozy, koně (hřibata), osli a jejich kříženci, běžci a srstnatá spárkatá zvěř chovaná ve farmovém chovu, a malá jatečná zvířata - selata, jehňata, kůzlata, drůbež a králíci, včetně pernaté zvěře, zajíců a divokých králíků chovaných ve farmovém chovu. Před usmrcením, které má být provedeno zásadně vykrcením, se zvíře omráčí. Teprve po vymizení reflexů se zvíře opracuje a provede se veterinární vyšetření masa, orgánů a dalších částí poražených zvířat. Celý proces podléhá přísnému doзору ze strany státní veterinární správy.

Vyhláška upravuje kromě jatek zvířat i podmínky a požadavky stanovené pro „získávání, výrobu, zpracovávání, ošetřování, balení, skladování a přepravu živočišných produktů a jejich uvádění do oběhu“⁸¹, podmínky prodeje živočišných produktů a jejich označování. Jedná se tak o úpravu provozů určených k získávání a zpracování mléka, k zacházení s vejci či včelími produkty.

Porážení zvířat na jatkách upravuje i zákon na ochranu zvířat proti týrání⁸².

8.5. Úprava v zákoně o ochraně přírody a krajiny

Účelem zákona o ochraně přírody a krajiny, **zákona č. 114/1992 Sb.**, je udržení a obnovení přírodního rovnovážného stavu v krajině, ochrana rozlišných forem života, přírodních hodnot a krás a ohleduplné hospodaření s přírodními zdroji. Zákon chrání všechny živočichy před ničením, poškozováním nebo jejich odchytem, který může být příčinou ohrožení existence jejich druhu či dokonce zániku jejich druhu nebo narušení jejich rozmnožovacích schopností, zejména tím, že ukládá povinnosti fyzickým a právnickým osobám při provádění různých zemědělských, lesnických, stavebních a jiných prací, které mohou vést právě k úhynu živočichů nebo poškozování jejich biotopů.⁸³

Ačkoliv zákon pracuje s pojmem živočich, nikde jej ve svých ustanoveních nedefinuje. Namísto toho zde najdeme pojem **volně žijící živočich**, který je definován jako jedinec živočišných druhů, jenž se vyskytuje v přírodě a není v přímé péči člověka. Za **zvíře v přímé péči člověka** zákon považuje jedince živočišných nebo ptačích druhů, kteří mají původ v odchovu v zajetí a jsou nezaměnitelně označeni kroužkem nebo mikročipem či jiným způsobem a evidováni orgánem ochrany přírody.

8.6. Úprava v zákoně o zoologických zahradách

Zoologické zahrady přispívají k zachování biologické rozmanitosti volně žijících živočichů jejich chovem v lidské péči, chrání ohrožené druhy a jsou určitým prostředkem výchovy veřejnosti k ochraně přírody a životního prostředí. V **zákoně č. 162/2003 Sb.**,

---

⁸¹ § 1 písm. a) vyhlášky ministerstva zemědělství o veterinárních požadavcích na živočišné produkty, č. 287/1999 Sb.

⁸² Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

⁸³ PRCHALOVÁ, J. Právní ochrana zvířat, s. 181

opodmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů, nalezneme právní úpravu podmínek provozu zoologických zahrad, kontrolu těchto podmínek a sankce při jejich porušení.

Zákon o zoologických zahradách definuje ve svých úvodních ustanoveních pojem volně žijící živočich jako jedince „takového živočišného druhu, jehož populace se udržuje anebo udržovala, v případě druhů v přírodě nezvěstných nebo vyhynulých, v přírodě samovolně; může jít i o jedince chovaného v lidské péči anebo závislého na péči člověka“⁸⁴. Jedná se tedy o širší vymezení než v zákoně o ochraně přírody a krajiny, neboť se sem mohou řadit jedinci chovaní člověkem nebo závislí na jeho péči. Zákon operuje i s pojmem domácí zvíře, který definuje jako živočicha biologického druhu, který vznikl domestikací člověka a je z velké části přímo závislý na péči člověka, nebo se jedná o „druhotně zdivočelého živočicha“ druhu nebo poddruhu původně domestikovaného člověkem.

8.7. Úprava v zákoně o myslivosti

Zákon o myslivosti, **zákon č. 449/2001 Sb.**, upravuje kromě lovu zvěře i její chov a zušlechťování a chrání její životní podmínky, zabývá se mysliveckým hospodařením, apod. Stěžejním pojmem úpravy je pojem **zvěř** vymezená jako obnovitelné přírodní bohatství, které představují populace druhů volně žijících živočichů taxativně uvedených v § 2 písm. c) druhy zvěře, které nelze lovit podle mezinárodních smluv, a d) druhy zvěře, kterou lze obhospodařovat lovem, tohoto zákona.

8.8. Úprava v zákoně o rybářství

V **zákoně č. 99/2004 Sb.**, o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů, nalezneme kromě úpravy výkonu rybářského práva, rybníkářství a dalších aspektů rybářství i ochranu ryb a vodních organismů, což jsou vodní živočichové nebo vodní rostliny, které jsou zdrojem potravy ryb nebo přirozenou součástí vodního prostředí. Podle tohoto zákona a **vyhlášky č.**

---

⁸⁴ § 2 odst. 1 písm. d) zák. č. 162/2003 Sb.

197/2004 Sb.,⁸⁵ ve znění pozdějších předpisů patří mezi celoročně hájené druhy losos obecný, mihulovci a ryby: cejn perleťový, drsek menší, drsek větší, hrouzek Kesslerův, jelec jesen, ježdík žlutý, mihule potoční, mihule ukrajinská, mník jednovousý, ostrucha křivočará, ouklejka pruhovaná, piskoř pruhovaný, plotice lesklá, sekavčík horský, sekavec písečný, střevle potoční, vranka obecná, vranka pruhoploutvá, dále pak rak říční, kamenní a bahenáč, škeble rybníčná, perlorodka říční a velevrub malířský. U vybraných druhů ryb pak závisí na jejich lovné míře, rybářském revíru (pstruhovém/mimopstruhovém) a době lovu.

---

⁸⁵ Vyhláška ministerstva zemědělství k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů

9 Postavení zvířat v Rakousku a Švýcarsku

Jak již bylo řečeno, nový občanský zákoník našel inspiraci v zahraničním právu. Vzhledem k historickému vývoji a celkovému kontextu mezinárodního okolí poznamenal české civilní právo rakouský obecný občanský zákoník (ABGB) a švýcarský občanský zákoník (ZGB). V těchto kodexech je upraven status zvířat a majetkoprávní dispozice s nimi. Ochrana zvířat je pak předmětem řady právních předpisů jak práva rakouského, tak i švýcarského.

9.1. Zvíře v právu rakouském

Rakousko má jedny z nejpokrokovějších zákonů na ochranu zvířat v Evropě. Již v samotné ústavě je zakotveno, že se stát hlásí k ochraně zvířat.⁸⁶

Soukromoprávní úpravu statusu zvířete spolu s institutem náhrady škody, kterou zvíře způsobilo a škody způsobené na zvířeti obsahuje rakouský obecný zákoník z roku 1811. Podle ustanovení § 285a rakouského ABGB zvíře není věc. Se zvířetem se však nakládá jako s věcí, není-li to předmětem úpravy zvláštních zákonů, například rakouského spolkového zákona o ochraně zvířat. Z ustanovení § 362 ABGB vyplývá, že vlastník může se svým majetkem volně nakládat a může jej i zničit. Limitace svévolného užívání je obsažena především ve Spolkovém zákoně o ochraně zvířat a v dalších právních předpisech.⁸⁷

Stejně jako v českém kodexu občanského práva, je i zde upraven institut náhrady škody. Vlastník zvířete je odpovědný za škodu, kterou zvíře způsobilo. V případě náhrady škody způsobené na zvířeti se přiznávají náklady skutečně vynaložené na jeho léčbu i v případě, že překročí hodnotu zvířete, pokud by je vynaložil zkušený (rozumný) vlastník domácích zvířat v postavení poškozeného.

Spolkový zákon o ochraně zvířat obsahuje právě omezení ve vztahu k občanskému právu a možnosti svévolného nakládání se zvířaty jako s věcmi. Ochrana je určena všem zvířatům, jejich životu a celkové „pohodě zvířat“. Zákon obsahuje normy zakazující týrání zvířat, usmrcování zvířat bez důvodu a nepřiměřené zatěžování zvířat, ale

---

⁸⁶ ROGNER, Angela. Martin Balluch: Ochránce zvířat – nepřítel státu? *Literární noviny* [online]. 2013, 43 [cit. 2015-10-24]. Dostupné z: <http://www.literarky.cz/civilizace/89-civilizace/16152-martin-balluch-ochrance-zvrat-nepitel-statu>

⁸⁷ Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch

i normy příkazující zajistit vhodné podmínky pro chov zvířat. Podle ustanovení § 41 se zřizuje **funkce zvířecího ombudsmana**, který zastupuje zájmy zvířat. V následujícím ustanovení je zakotvena rada pro ochranu zvířat, která je především poradním orgánem spolkového ministerstva zdravotnictví.⁸⁸

Ochrana zvířat je zakotvena i v trestním právu. Podle ustanovení § 222 trestního zákona je týrání zvířat zakázáno a trestá se odnětím svobody až na jeden rok nebo pokutou. Za týrání se považuje nejen vystavování zvířete utrpení, odepírání vody nebo potravy, ale i vypuštění takového zvířete, které není schopno ve volné přírodě přežít (v tomto případě můžeme hovořit o opuštění zvířete). Za svévolné usmrcení obratlovce hrozí pachateli stejný trest.

Právní postavení zvířete a jeho ochranu řeší v Rakousku i další právní předpisy týkající se ochrany přírody a krajiny, přepravy zvířat, pokusů na zvířatech, lovu zvěře či rybolovu. Mezi konkrétní případy patří zákaz kožešinových farem, zákaz vystupování s volně žijícími zvířaty v cirkusech, zákaz klecového chovu slepic nebo používání lidoopů pro vědecké účely⁸⁹.

9.2. Zvíře v právu švýcarském

Nový občanský zákoník se, jak již bylo zmíněno, nechal inspirovat v zahraničních úpravách soukromého práva. Jedním z kodexů, který měl na rekodifikaci českého občanského práva vliv, byl švýcarský občanský zákoník **Zivilgesetzbuch** (ZGB).

Podle článku 641a zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na zvíře použije tehdy, není-li to v rozporu s jeho povahou. Podle komentáře⁹⁰ tvoří zvířata vedle věcí a práv novou kategorii fyzických objektů *suigeneris*, které jsou však odlišné od člověka. Tak jako nový občanský zákoník i ZGB považuje za věci mrtvá těla zvířat. Švýcarské občanské právo se zabývá též vlastnickým právem ke kategorii zajatých a domácích (domestikovaných) zvířat, a dále k roji včel, který odlétl na cizí pozemek (Art. 719). Pokud je nalezeno zvíře chované v domácnosti (nikoliv pro obchodní účely), jehož nález oznámil

---

⁸⁸ Gesamte Rechtsvorschrift für Tierschutzgesetz

⁸⁹ ROGNER, Angela. Martin Balluch: Ochránce zvířat – nepřítel státu? *Literární noviny* [online]. 2013, 43 [cit. 2015-10-24]. Dostupné z: <http://www.literarky.cz/civilizace/89-civilizace/16152-martin-balluch-ochrance-zvrat-nepitel-statu>

⁹⁰ HONSELL, H.; VOGT, P. N.; GEISER, T. BaslerKommentar. Zivilgesetzbuch II: Art. 457-977 ZGB und Art. 1-61 SchlT ZGB, s. 837

nálezce na policii, nabývá k němu podle Art. 722 vlastnické právo ve lhůtě dvou měsíců od ohlášení nálezu ten, kdo plní své povinnosti jako nálezce a to tehdy, nepřihlásil-li se o zvíře v této době jeho vlastník.

Švýcarský postoj k týrání zvířat je pověstný. Švýcarský zákon na ochranu zvířat proti týrání patří mezi nejpřísnější v Evropě, a přestože je stejně jako v české právní úpravě této problematiky základní myšlenkou ochrana zvířat, narazíme na některé odlišnosti. Kromě obecných otázek jako je ochrana důstojnosti a zdraví zvířat řeší zákon i některé konkrétní případy, například izolaci společenských zvířat – platí zákaz chování andulek a křečků osaměle (i některá hospodářská zvířata jako ovce a kozy musejí mít alespoň vizuální kontakt se svými druhy), zákaz rekreačního chytání ryb, které jsou vypouštěny zpět do vody⁹¹, ustájení krav či povinnost absolvovat vzdělávací kurz péče o psa.⁹²

V roce 2010 pak ve Švýcarsku probíhalo celonárodní referendum o „**zvířecích advokátech**“, kteří měli v každém kantonu zastupovat práva zvířat. V referendu nakonec rozhodlo více jak 70 % voličů tak, že současná úprava práv zvířat a jejich ochrany je dostačující a zvířecí advokáti tak nejsou potřeba. Zvířecí advokát zůstane pouze v Zurichu, kde vykonává svoji funkci od roku 1992.⁹³

Můžeme tvrdit, že je švýcarská úprava postavení zvířete a jeho ochrany na vyšší úrovni než v České republice a zároveň doufat, že se jednou i v českém právním řádu dostane zvířeti stejné pozornosti jako ve Švýcarsku.

---

⁹¹ Švýcarský zákon na ochranu zvířat zakazuje splachovat rybičky [online]. [cit. 2015-10-22]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/koktejl/148764-svycarsky-zakon-na-ochranu-zvirat-zakazuje-splachovat-rybicky.html>

⁹² Švýcarsko: Nový zákon na ochranu zvířat! [online]. [cit. 2015-10-22]. Dostupné z: <http://www.ochranazvirat.cz/658/czech/clanek/svycarsko-novy-zakon-na-ochranu-zvirat->

⁹³ ŠTEFAN, Petr. Švýcaři hlasovali o advokátech pro psy a ryby, drtivě je odmítli [online]. [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/svycari-hlasovali-o-advokatech-pro-psy-a-ryby-drtive-je-odmitli-pse-/zahranicni.aspx?c=A100307_115345_zahranicni_stf

10 Dotazníkové šetření

Jedním z cílů této diplomové práce bylo zjištění povědomí veřejnosti o nové právní úpravě postavení zvířete v zákoně č. 89/2012 Sb. a v rámci ochrany i postavení zvířat v některých veřejnoprávních předpisech. Proto jsem v praktické části této diplomové práce zjišťovala pomocí dotazníkového šetření, jak je široká veřejnost informována o změně právního postavení zvířete a jak je s problematikou ochrany zvířat seznámena.

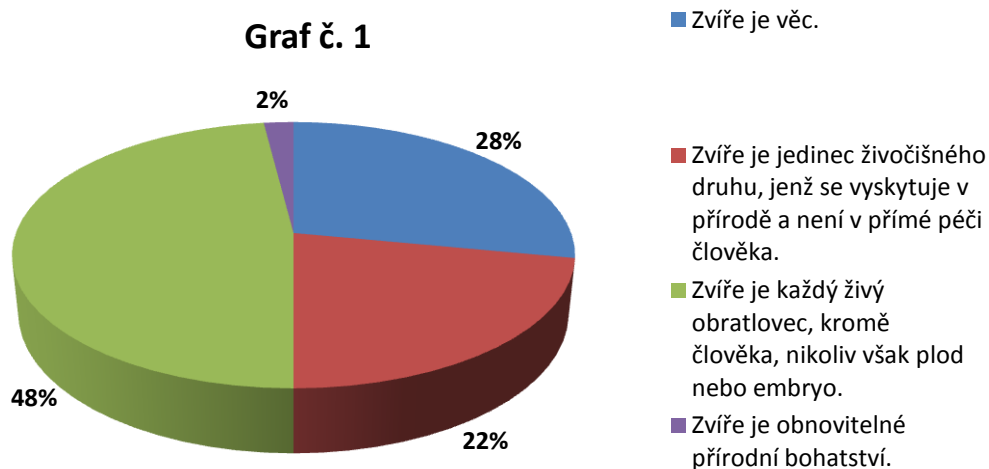
První část dotazníku tvořily otázky identifikační, které nás seznamovaly s pohlavím respondentů, jejich věkem a vzděláním. Druhou část tvořily otázky týkající se nového občanského zákoníku, především pak postavení zvířete v něm. Po této části následovaly otázky zabývající se ochranou zvířat. Dotazník tak tvořilo celkem 15 uzavřených otázek, které k výběru nabízely několik možných variant odpovědí. Celý dotazník obsahuje příloha č. 1 této diplomové práce.

Dotazník byl pomocí programu na internetových stránkách survio.com zprostředkován respondentům v době od 9. 11. 2015 do 17. 11. 2015. Analýza výsledků pak byla provedena na prvních stech respondentech, kteří se do šetření zapojili.

10.1. Analýza výsledků

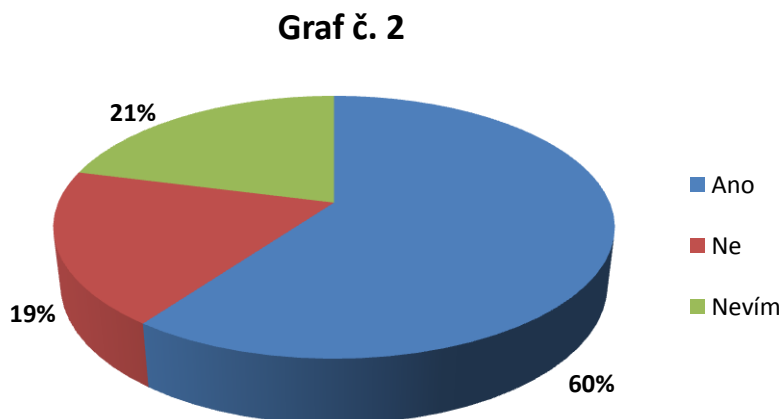
První tři otázky identifikovaly respondenty podle pohlaví, věku a dosaženého vzdělání. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 100 respondentů, z nichž 73 bylo žen a 23 mužů. Nejvíce dotázaných bylo ve věku 15 až 26 let (60 %), 25 % respondentů ve věku 27 až 45 let a 14 % ve věku 46 až 64 let. Jeden respondent byl pak starší 65 let. Největší podíl na vyplnění dotazníků měli respondenti s vysokoškolským vzděláním (50 %), podobně se však zapojili i respondenti středoškolsky vzdělaní s maturitou (41,7 %).

I. Jaká je legální definice pojmu zvíře v našem právním řádu?

Po identifikačních otázkách následovala otázka zjišťující znalost zákonné definice pojmu zvíře v českém právním řádu. Nejvíce respondentů (48 %) označilo správnou odpověď, tedy že zvíře je každý živý obratlovec kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo. Tato definice je obsažena v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. 28 % dotázaných si pak myslí, že je zvíře zákonem definováno jako věc, 22% považuje zvíře za jedince živočišného druhu, který se vyskytuje v přírodě a není v přímé péči člověka.

II. K 1. 1. 2014 nabyl účinnosti „nový“ občanský zákoník – zákon č. 89/2012 Sb. Zaznamenali jste nějaké změny vztahující se ke statusu zvířete?

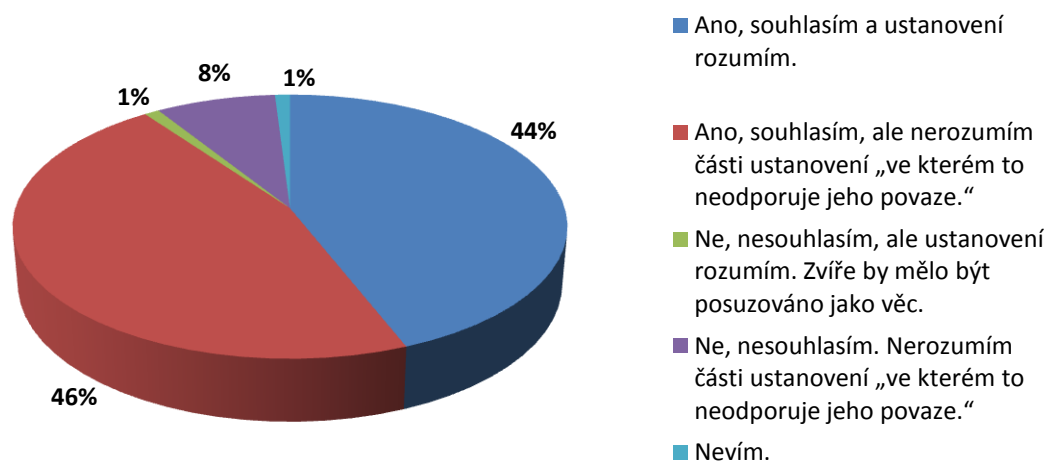

Od 1. 1. 2014 je účinný zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který s sebou přinesl mnoho změn. Jednou z nich je i změna právního postavení zvířete, neboť zvíře již podle nového občanského zákoníku není věcí. Tento kodex kromě postavení zvířete upravuje i vlastnické právo k němu a jeho omezení, škodu způsobenou zvířetem nebo náhradu škody při poranění zvířete a další vztahy, v nichž zvíře vystupuje.

Cílem této otázky bylo zjistit, zda veřejnost zaznamenala některé změny, které nová právní úprava přinesla. Vzhledem k medializaci nového zákona a změn, zejména revolučního ustanovení, podle kterého zvíře není věc, je podle mého názoru 60 % podíl respondentů registrujících změny v oblasti právního postavení zvířat přiměřený. 19 % respondentů žádnou změnu nezaznamenalo.

III. Živé zvíře již podle nové právní úpravy není věcí, ale ustanovení o věcech se na zvíře použije obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze. Souhlasíte s tím, že zvíře není věc a je pro Vás toto ustanovení občanského zákoníku srozumitelné?

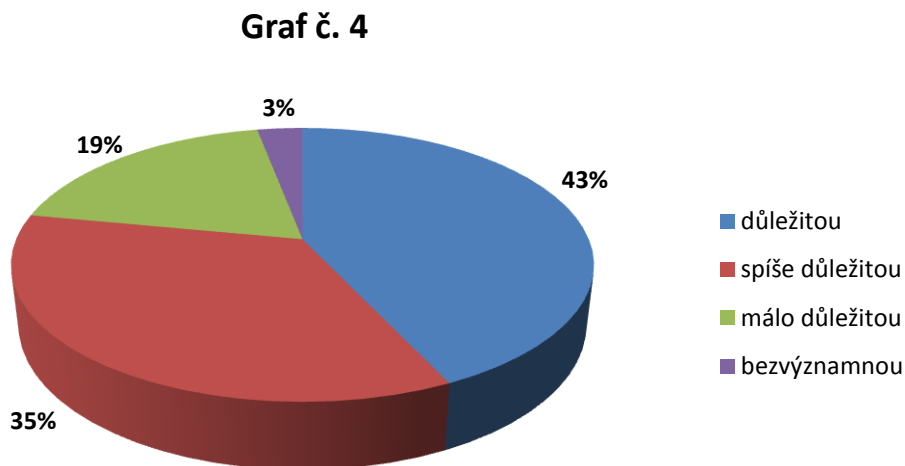
Graf č. 3

O novém občanském zákoníku se často hovoří jako o nepřehledném a nesrozumitelném, proto jsem se v této otázce zaměřila na srozumitelnost nové právní úpravy pojmu zvíře a jeho pochopení laickou veřejností.

Výsledky dotazníkového šetření ukazují, že vedle kladného hodnocení dereifikace zvířat převládá negativní hodnocení srozumitelnosti části ustanovení „ve kterém to neodporuje jeho povaze“. 90 % respondentů vyjádřilo souhlas s „odvěčněním“ zvířat, 9 % dotázaných pak s novým statutem zvířete nesouhlasí. Nadpoloviční většina respondentů (54 %) nerozumí tomu, že se ustanovení o věcech aplikují na živá zvířata obdobně v takových mezích, ve kterých to neodporuje jejich povaze. Zvířata jsou totiž svojí povahou živí tvorové nadaní smysly, kteří vnímají své okolí, cítí strach, bolest či stesk, a proto je zacházení s nimi v mnoha případech upraveno odlišně.

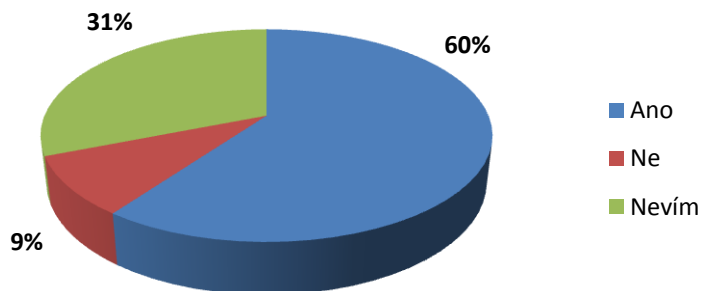
IV. Novou právní úpravu považují za:

V otázce číslo 7 respondenti hodnotili významnost nové právní úpravy statusu zvířete. Většina dotázaných (43 %) vidí novou právní úpravu jako důležitou, 3 % respondentů považují novou právní úpravu za bezvýznamnou. Ať už je názor široké veřejnosti jakýkoliv, jisté je, že jde o pozitivní změnu vzhledem ke zvýšení statusu zvířat oproti věcem v právním smyslu, což vede i k jejich vyšší ochraně.

V. Zvířata i nadále zůstávají předmětem kupní smlouvy. Můžete v případě, že kupujete čistokrevné kotě s rodokmenem, ale prodávající Vám rodokmen nedodal, kotě reklamovat?

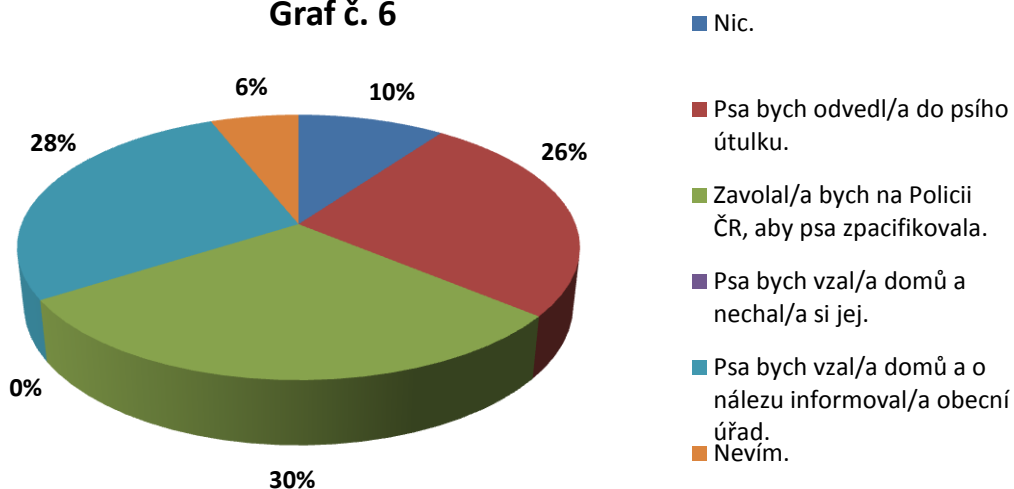
Graf č. 5

Z analýzy této otázky vyplývá, že celých 60 % dotázaných by v případě, že neobdrží průkaz původu, kotě reklamovalo. Většina respondentů tak chápe kotě jako předmět koupě (neboť to neodporuje povaze zvířete jako živého tvora), a proto by měl nést prodávající odpovědnost za vady prodaného kotěte jako prodané věci. Průkaz původu, který obsahuje rodokmen a identifikační údaje kočky, by nám měl prodávající vydat, jinak by porušil svoji povinnost vyplývající v tomto případě z kupní smlouvy (a z některých chovatelských řádů).

VI. Co byste dělali, kdybyste našli zatoulaného psa bez obojku?

Graf č. 6

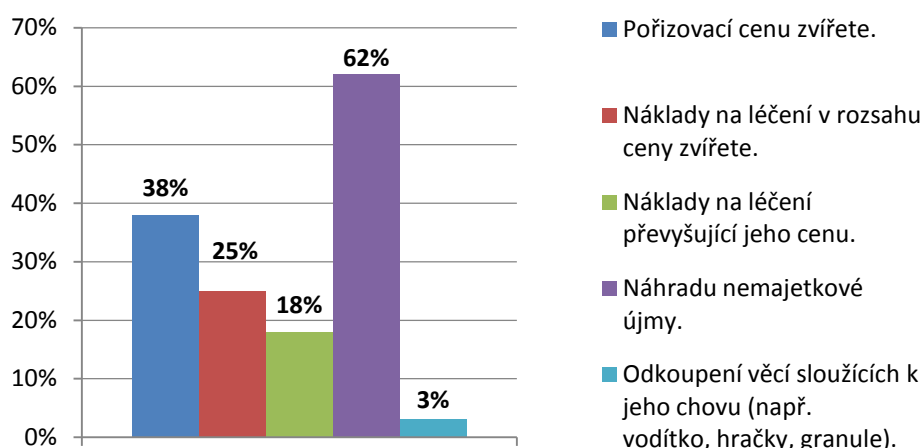

V této otázce se měli respondenti rozhodnout, co by udělali v případě nálezu psa, u něhož by nemohli identifikovat majitele. Záleží samozřejmě na dalších okolnostech, neboť se zachováme jinak v případě nálezu agresivního psa ohrožujícího okolí, jinak v případě, že nálezu štěňat v krabici u popelnic. Většina dotázaných by v této situaci něco udělala, pouze 10 % respondentů by neudělalo nic. Největší procento dotázaných by o nálezu informovala policejní orgán (30 %), 28 % respondentů by si zvíře vzalo domů a informovala o tom obecní úřad (tento postup výslovně upravuje nový občanský zákoník), 26 % respondentů by pak psa odvedla do psího útulku.

VII. Co můžete žádat po člověku, který Vám usmrtí psa?

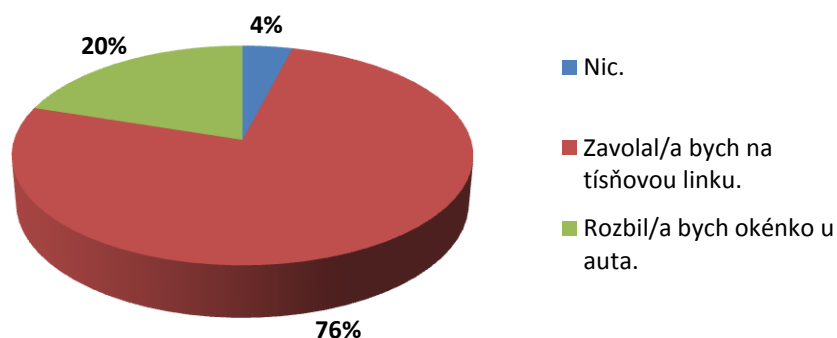
Graf č. 7

V případě této otázky měli respondenti zvolit alespoň jednu z nabízených možností „kompenzace“ za usmrcení psa. Vzhledem k institutu ceny zvláštní obliby, který upravuje nový občanský zákoník, můžeme po škůdci, jenž ze svévole nebo škodolibosti psa zraní nebo usmrtí, žádat i náhradu nemajetkové újmy. Toho si je vědomo 62 % dotázaných. 38 respondentů by se dožadovalo uhrazení pořizovací ceny zvířete, 25 dotázaných by chtělo uhradit vynaložené náklady na léčení, které by se pohybovali v rozsahu ceny zvířete. Vlastník zvířete může požadovat uhradit veškeré vynaložené náklady na léčbu psa, i když převyšují jeho cenu, neboť nová právní úprava zohledňuje i zvláštní citový vztah poškozeného ke zvířeti a tedy i snahu vyléčit psa za náklady, které by vynaložil jiný rozumný chovatel v postavení poškozeného.

VIII. Co byste dělali, kdybyste viděli v letním horkém dnu v zaparkovaném autě zavřeného psa, který očividně trpí?

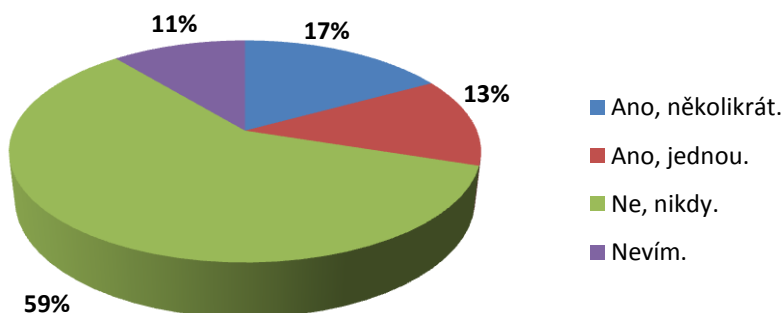
Graf č. 8

Každým rokem medializace případů zavřených psů v autech v nadprůměrných letních teplotách přibývá, proto i mě zajímalo, jak by se lidé v této „krizové“ situaci zachovali. I zde samozřejmě záleží na okolnostech případu. Nejvíce respondentů (76) by se v této situaci obrátilo na tísňovou linku, 20 dotázaných by pak neváhalo rozbít okénko u auta, čtyři by nezasáhli. Podle nové právní úpravy má zvíře vyšší hodnotu než věc, proto by nám za rozbítí okénka u auta při záchraně zvířete neměl hrozit žádný postih. Záleží však především na budoucí soudní praxi a individuálním posouzení případu.

IX. Setkali jste se někdy s týráním zvířat?

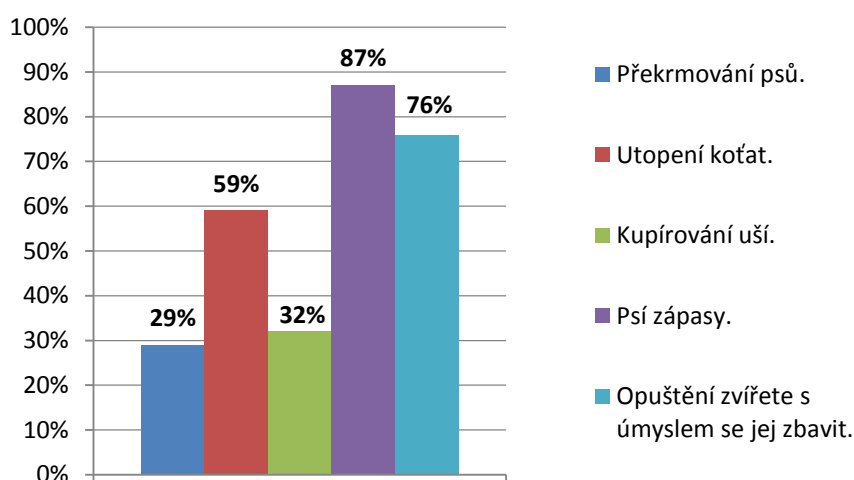
Graf č. 9

Zde se měli respondenti zamyslet nad tím, zda se někdy ve svém okolí setkali s případem týrání zvířat. 59 % dotázaných myslí, že se s týráním zvířat nikdy nesetkali, 30 % se pak s týráním setkali alespoň jednou ve svém životě. Pojem týrání zvířat chápe každý zcela odlišně jak je patrné z následující otázky.

X. Jaký případ je podle Vás týrání zvířat?

Graf č. 10

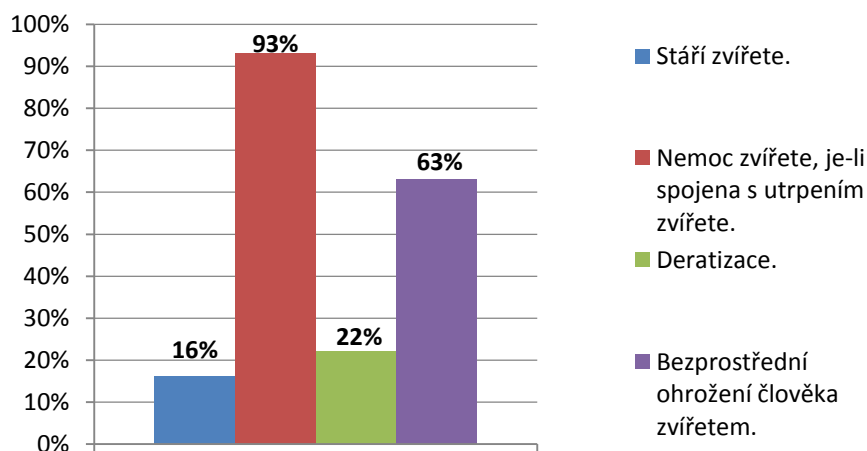
V této otázce vybírali respondenti jednu nebo více možností, které považují za případ týrání zvířete. Největší počet respondentů (87) považuje za týrání zvířat psí zápasy, 76 dotázaných označilo za týrání zvířat jejich opuštění s úmyslem se jich zbavit. Nejméně respondentů označilo za týrání překrmování (29). I tento případ je však podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, případem týrání stejně jako všechny ostatní nabízené možnosti.

Kupírování uší je chirurgickým zákrokem, který slouží zejména ke změně vzhledu psa. Přestože jde o velmi bolestivý zákrok, snaží se někteří veterináři zákaz kupírování uší obcházet pod záminkou zdravotních problémů psa. Kupírování ocasů psů zákon výslovně nezakazuje.

Je alarmující, že 41 % dotázaných utopení koťat za týrání nepovažuje. Vždyť právě tento čin vede nevyhnutelně ke smrti zvířete.

XI. Co je legálním důvodem pro usmrcení zvířete?

Graf č. 10

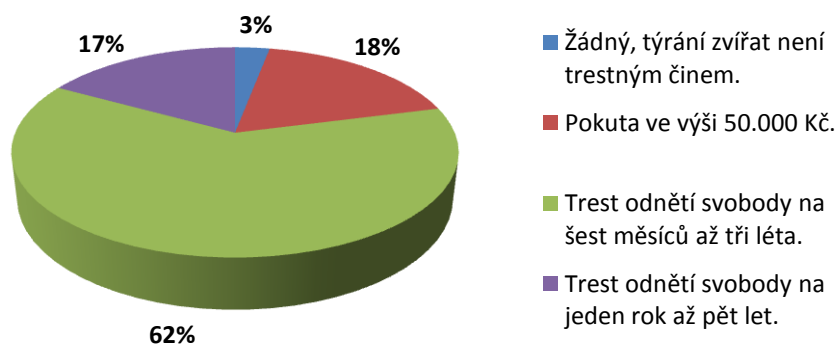

V této otázce se měli respondenti zamyslet nad zákonným důvodem pro usmrcení zvířete. Dotázaní měli na výběr ze čtyř možností: stáří zvířete, nemoc zvířete, je-li spojena s utrpením zvířete, deratizace a bezprostřední ohrožení člověka zvířetem. 93 respondentů uvedlo jako jeden ze zákonných důvodů pro usmrcení zvířete nemoc zvířete, kterou doprovází jeho utrpení, 63 dotázaných by pak vidělo důvod v bezprostředním ohrožení člověka zvířetem. Deratizaci, která je poměrně častá v případech přemnožení jedinců téhož druhu (nejčastěji hmyzu), uvedlo jako zákonný důvod usmrcení zvířete pouze 22 % dotázaných.

Stáří zvířete samo o sobě není legálním důvodem k usmrcení zvířete, přesto si 16 % dotázaných myslí opak. V případě, že by stáří zvířete bylo spojeno s jeho utrpením, pak je možné jej za důvod k usmrcení zvířete považovat.

XII. Víte, jaký nejvyšší trest hrozí za týrání zvířat podle trestního zákona?

Graf č. 12

Poslední otázka zjišťovala povědomí veřejnosti o maximální výši trestu za týrání zvířat. Podle trestního zákona je týrání zvířat trestným činem, za který lze v případě týrání většího počtu zvířat zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem či surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném uložit trest odnětí svobody na jeden rok až pět let. Tuto možnost zvolilo 17 % respondentů. Nejvíce respondentů (62 %) volilo trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta. 3 % dotázaných pak týrání zvířat za trestný čin vůbec nepovažuje.

10.2. Závěry šetření

V této části práce bylo cílem zjistit povědomí veřejnosti o nové právní úpravě postavení zvířete v zákoně č. 89/2012 Sb., se kterou souvisí i ochrana zvířat upravená některými veřejnoprávními předpisy.

První okruh otázek se soustředil na to, jak je široká veřejnost informována o změnách týkajících se statusu zvířete v českém právním řádu. Povědomí o zákonné definici pojmu zvíře je poměrně vysoké, přesto by stále necelá třetina dotázaných označila zvíře za věc, a i když většina zaregistrovala přijetí nového občanského zákoníku a změny, které v úpravě statusu zvířete s sebou přinesl, pětina registrujících novou právní úpravu definuje zvíře jako věc. Změnu právního postavení zvířete pak vidí pozitivně většina dotázaných.

Přestože téměř všichni dotázaní souhlasí s novou právní úpravou, téměř polovina vysokoškolsky vzdělných respondentů ustanovení o povaze zvířete a případnou aplikaci ustanovení o věcech na zvířata neporozuměla. V případě koupě zvířete, resp. nedodržení závazků prodávajícího plynoucích z kupní smlouvy, si však většina dokázala poradit, zvíře považovala za předmět smluvního vztahu a z toho vyvozovala potřebné závěry.

Otázka týkající se nálezu zvířete pak dokládá, že jsou si lidé vědomi toho, že je zvíře předmětem vlatnického práva, a i když se zvíře ztratí, majitel k němu vlastnické právo neztrácí. Veřejnost si je poměrně dobře vědoma i toho, na co mají podle nového občanského zákoníku nárok v případě usmrcení zvířete. Překvapující je pro mě vysoké procento responzí právě v případě náhrady nemajetkové újmy.

V další množině otázek jsem zjišťovala, jak je veřejnost seznámena s problematikou ochrany zvířat.

Otázka, která se týkala trpícího psa zavřeného v rozpáleném autě, zjišťovala především to, zda by člověk v takové situaci zasáhl i v případě, že by poškodil cizí věc. Pětina respondentů zřejmě zvířeti přisuzuje vyšší status než věci, neboť by neváhala a okénko u automobilu by rozbila, aby zabránila trápení zvířete.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že je veřejnost k některým případům týrání zvířat poměrně benevolentní, neboť jejich překrmování nebo bezdůvodné chirurgické zákroky na zvířatech považuje za týrání necelá třetina dotázaných. Výsledky ovlivnil zřejmě i fakt, že se více jak polovina respondentů s týráním zvířat nikdy neseťkala.

Znalost právní úpravy ochrany zvířat vyplývající z veřejnoprávních předpisů je podle výsledků dotazníkového šetření nižší než povědomí dotázaných o změnách, které přinesl nový občanský zákoník. I když minimum účastníků šetření chybně uvedlo jako zákonný důvod stáří zvířete, množství responsí ostatních zákonných důvodů nebylo tak výrazné jako v případě umrcení zvířete z důvodu nemoci spojené s utrpením zvířete. Menší povědomí má veřejnost i o nejvyšším trestu za týrání zvířat podle trestního zákoníku, a i když většina zvolila trest odnětí svobody, pouze 35 % z ní zvolilo tvrdší trest.

Dotazník má význam nejen pro tuto diplomovou práci, ale vzhledem k několika diskusím, které vyvolal, i pro veřejnost samotnou, neboť v ní vzbudil alespoň špetku zájmu o řešenou problematiku.

11 Závěr

Cílem této diplomové práce byla analýza **současného postavení živého zvířete** v českém právním řádu, především v novém občanském zákoníku, který jej oproti dosavadnímu pojetí mění, a v některých veřejnoprávních zákonech, které představují těžiště právní ochrany zvířat.

K 1. lednu roku 2014 nabyl účinnosti nový občanský zákoník, zák. č. 89/2012 Sb., který s sebou přinesl mnoho změn. Jednou z nich je i změna právního postavení zvířete. Podle aktuální právní úpravy již **zvířata nejsou věcmi v právním smyslu**, ale ustanovení o věcech se na ně aplikují obdobně v takových mezích, ve kterých to neodporuje jejich povaze jako živého tvora. Přestože je pojetí zvířete jako živého tvora v soukromoprávní úpravě širší, než pojetí zvířete jako obratlovce vymezeného v zákoně na ochranu zvířat proti týrání, zůstává otázka: „Čím je právně živé zvíře?“ zákonodárcem otevřena.

Podle revolučního ustanovení občanského zákoníku má živé zvíře zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor, který se od člověka liší především tím, že není nadán rozumem. Proto nemůže mít stejně jako člověk přirozená práva. Přestože v rámci rekodifikace občanského práva došlo k posílení pozice zvířat v soukromoprávních vztazích, a i když dnes **zvířata tvoří zvláštní samostatnou právní kategorii**, není jim přiznán status osoby, a proto nemohou být nositeli práv ani povinností. Zvířata tak i nadále zůstávají objekty právních vztahů, ale oproti věcem mají silnější postavení.

Definici zvířete tedy nový občanský zákoník přímo nestanoví, ale z úpravy vyplývá, že je **zvíře zvláštní majetková hodnota** a může být předmětem vlastnických vztahů a majetkových dispozic. V souvislosti s tím jsem se dále věnovala otázce zvířat jako předmětu vlastnického práva. Právní režim zvířat se nadále podřizuje režimu vlastnického práva, pokud to neodporuje povaze zvířat jako živých tvorů, ale vzhledem k tomu, že zvířata tvoří v rámci objektů právních vztahů zvláštní právní kategorii, upravuje nový občanský zákoník některé případy nabytí a pozbytí vlastnického práva ke zvířatům odlišně od nabytí a pozbytí vlastnického práva k věcem. Zvířata pak za tímto účelem dělí do několika kategorií.

Vzhledem ke shora zmíněným „speciálním“ vlastnostem zvířete, které jej odlišují od věci, můžeme tvrdit, že je **zvíře předmětem zvláštního zacházení** a některá ustanovení a režim nakládání s věcmi se na něj nemůže vztahovat. Aplikace ustanovení o věcech na zvířata se nepoužijí zejména tehdy, pokud by to mělo zvířeti působit bolest či utrpení.

Limitaci libovolného zacházení se zvířaty nalezneme i v řadě veřejnoprávních předpisů, jejichž hlavním cílem je ochrana zvířat.

Občanské právo poskytuje **právní prostředky k ochraně zvířat** jako předmětu vlastnického práva, ale v případech, že je škůdcem vůči zvířeti sám vlastník, ochrana zvířete v rámci ochrany vlastnictví nepřipadá v úvahu. Zde mají **přednost pravidla pro ochranu zvířat stanovená zvláštními zákony z oblasti veřejného práva**. Jedná se zejména o zákon na ochranu zvířat proti týrání, dále veterinární zákon, zákon o rybářství apod. I když systém právní ochrany zvířat není dokonalý, problémy jsou především v **nejednotnosti používání pojmu zvíře** a jeho kategorií napříč českým právním řádem, v aplikaci úpravy ochrany zvířat proti týrání pouze na obratlovce nebo v nedostatečné určitosti skutkových podstat trestných činů v oblasti týrání zvířat, jde o rozsáhlý a propracovaný systém, který za jinými zahraničními systémy ochrany nezaostává a naopak, v mnoha prvcích (například důvod k legálnímu usmrcení zvířete) spatřuji **modernější a vyspělejší úpravu**.

Z komparace se zahraniční, rakouskou a švýcarskou právní úpravou, vyplývá, že i když došlo k výraznému posunu v právní úpravě postavení zvířat v českém právním řádu, od Švýcarska a Rakouska se můžeme i nadále inspirovat (například funkce zvířecího ombudsmana nebo advokáta).

Pomocí dotazníkového šetření bylo zjištěno, že povědomí veřejnosti o nové právní úpravě postavení zvířete v zákoně č. 89/2012 Sb., je na dobré úrovni, převládá kladné hodnocení dereifikace zvířat a názor, že je nová právní úprava důležitá nebo spíše důležitá. V této oblasti je česká veřejnost poměrně dobře informována. Přestože je dnes týrání zvířat často diskutovaným tématem, v případě ochrany zvířat podle některých veřejnoprávních předpisů je povědomí veřejnosti slabší než její informovanost o nové soukromoprávní úpravě. Zejména u odpovědí na otázky týkající se případů týrání zvířat a trestů za ně, včetně zákonných důvodů usmrcení zvířat, je patrná odlišnost veřejného mínění od zákonné úpravy této problematiky.

Závěrem lze říci, že i přes reformní úpravu právního postavení zvířat obsaženou v novém občanském zákoníku, zůstávají **některé otázky** týkající se právních vztahů ke zvířatům **otevřené** a jejich řešení bude záviset na **rozhodovací praxi soudů**.

Použité prameny a literatura:

Právní předpisy:

- zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- zákon č. 2/1993 Listina základních práv a svobod
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon
- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon)
- zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)
- zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti
- zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)
- zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon)
- vyhláška ministerstva zemědělství č. 287/1999 Sb., o veterinárních požadavcích na živočišné produkty
- vyhláška ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb., k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů
- Smlouva o fungování Evropské unie 2012/C 326/01
- Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992
- Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu, č. 19/2000 Sb. m. s.
- Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch
- Gesamte Rechtsvorschrift für Tierschutzgesetz

Judikatura:

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 26. 4. 2005, spis. zn. I. ÚS 696/02
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 12. 2006, spis. zn. Pl. ÚS 34/03 ze dne 13. 12. 2006
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 3. 2009, spis. zn. 28 Cdo 3563/2008
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 23. 5. 1923, (SJS) 8586/23
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 23. 4. 1937, (SJS) 16875/36
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 7. 5. 2008, sp. zn. 2 AS 74/2007
- Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové, spis. zn. 19 Co 740/1997

Jiné právní dokumenty:

- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Stanovisko Ministerstva vnitra ve věci ztrát a nálezů-MV-Odbor bezpečnostní politiky, Praha, 3. února 2014

Knižní publikace:

- ELIÁŠ, K. a kol., Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou. Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2
- ELIÁŠ, K. a kol. Občanské právo pro každého. Pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku. 2., doplněné a aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer ČR, 2014. 360 s. ISBN 978-80-7478-493-4
- ELIÁŠ, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 1. svazek. Praha: Linde, 2008, 1391 s. ISBN 978-80-7201-687-7
- FIALA, J. a kol. Občanské právo hmotné, 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 436 s. ISBN 80-210-2793-2
- FIALA, J.; KINDL, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. II. Díl. I. vydání. Praha: WoltersKluwer ČR, a. s., 2009, 788 s. ISBN 978-80-7357-395-9
- HONSELL, H.; VOGT, P. N.; GEISER, T. BaslerKommentar. Zivilgesetzbuch II: Art. 457-977 ZGB und Art. 1-61 SchlT ZGB. 4. Auflage, HelbingLichtenhahnVerlag, 2011, 2880 s., ISBN 978-3-7190-2950-0
- JANKŮ, M. a kol. Nové občanské právo v kostce. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 331 s. ISBN 978-80-7400-516-9

- KINCL, J.; URFUS, V. Římské právo, Praha: Panorama, 1990. 469 s. ISBN 80-7038-134-5
- KRATOCHVÍL, V. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 834 s. ISBN 978-80-7400-042-3
- LAVICKÝ, P.; POLIŠENSKÁ, P. Judikatura k rekodifikaci. Věci v právním smyslu. Praha: WoltersKluwer ČR, 2013. 412 s. ISBN 978-80-7478-040-0
- MÜLLEROVÁ, H.; STEJSKAL, V. Ochrana zvířat v právu. 1. Vydání. Praha: Academia, 2013, 490s. ISBN 978-80-200-2317-9
- SPÁČIL, J. a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1276 s. ISBN 978-80-7400-499-5
- STEJSKAL, V. Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. Praha: Linde, 2006, 591 s. ISBN 80-7201-609-1
- ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II, § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 3632 s., ISBN 978-80-7400-428-5
- ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: WoltersKluwer, 2014. 1736 s. ISBN 978-80-7478-370-8
- ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek III. Praha: WoltersKluwer, 2014. 1328 s. ISBN 978-80-7478-546-7
- PRCHALOVÁ, J. Právní ochrana zvířat. Praha: Linde, 2009, 327 s. ISBN 978-80-7201-763-8
- ROUČEK, F.; SEDLÁČEK, J. a kol. Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. II. Díl. Reprint vydání. Praha: CODEX Bohemia, 1998. 970 s. ISBN 80-85963-647
- RYDVAL, T., Právní ochrana zvířat a welfare. Diplomová práce. – ved. dipl. práce Milan Kindl, FPR ZČU 2007, 173 s.
- VOJÁČEK, L.; SCHELLE, K.; KNOLL, V. České právní dějiny, 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 694 s. ISBN 978-80-7380-257-8

Články:

- KLEIN, Š. Zvíře není věc, aneb co přináší § 494 NOZ? Ad Notam. 2013, roč. 19, č. 5, s. 17. ISSN 1211-0558

- KORBEL, F.; PRUDÍKOVÁ, D. Věcná práva v NOZ – vlastnické právo. *Právo&byznys*. 2014, č. 3, s. 28-30. ISSN 1804-6061
- MÜLLEROVÁ, H. Mohou mít zvířata práva? Vývoj konceptu právní subjektivity a právní postavení zvířat. *Právník*. 2012, roč. 151, č. 10, s. 1077-1078. ISSN 0231-6625

Internetové zdroje:

- CÍSAŘOVSKÝ, Michal. *Nový Občanský zákoník přináší změny pro majitele psů* [online]. [cit. 2015-09-10]. Dostupné z: <http://www.narodniregistr.cz/clanek/novy-obcansky-zakonik-prinasi-zmeny-pro-majitele-psu.htm>
- ROGNER, Angela. *Martin Balluch: Ochránce zvířat – nepřítel státu? Literární noviny* [online]. 2013, 43 [cit. 2015-10-24]. Dostupné z: <http://www.literarky.cz/civilizace/89-civilizace/16152-martin-balluch-ochrance-zvrat-nepitel-statu>
- ŠTEFAN, Petr. *Švýcaři hlasovali o advokátech pro psy a ryby, drtivě je odmítli* [online]. [cit. 2015-10-24]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/svycari-hlasovali-o-advokatech-pro-psy-a-ryby-drtive-je-odmitli-pse-/zahranicni.aspx?c=A100307_115345_zahranicni_stf
- *Švýcarsko: Nový zákon na ochranu zvířat!* [online]. [cit. 2015-10-24]. Dostupné z: <http://www.ochranazvirat.cz/658/czech/clanek/svycarsko-novy-zakon-na-ochranu-zvirat->
- *Švýcarský zákon na ochranu zvířat zakazuje splachovat rybičky* [online]. [cit. 2015-10-24]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/koktejl/148764-svycarsky-zakon-na-ochranu-zvirat-zakazuje-splachovat-rybicky.html>
- VOLNÝ, Karel. *Cena zvláštní obliby v občanském zákoníku* [online]. [cit. 2015-10-22]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/cena-zvlastni-obliby-v-obcanskem-zakoniku-96906.html>

Přílohy:

Příloha č. 1

Zvíře v českém právním řádu

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1

Jakého jste pohlaví?

- Muž
- Žena

2

Do jaké věkové skupiny patříte?

- 15-26 let
- 27-45 let
- 46-64 let
- nad 65 let

3

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní vzdělání
- Střední vzdělání s výučním listem
- Střední vzdělání s maturitou
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání

<http://www.survio.com/survey/d/N9F1J6J4K6O9X5B4R?preview=1>

1/5

4

Jaká je legální definice pojmu zvíře v našem právním řádu?

- Zvíře je věc.
- Zvíře je jedinec živočišného druhu, jenž se vyskytuje v přírodě a není v přímé péči člověka.
- Zvíře je každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo.
- Zvíře je obnovitelné přírodní bohatství.

5

K 1. 1. 2014 nabyl účinnosti „nový“ občanský zákoník – zákon č. 89/2012 Sb. Zaznamenali jste nějaké změny vztahující se ke statusu zvířete?

- Ano
- Ne
- Nevím

6

Živé zvíře již podle nové právní úpravy není věcí, ale ustanovení o věcech se na zvíře použije obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze. Souhlasíte s tím, že zvíře není věc a je pro Vás toto ustanovení občanského zákoníku srozumitelné?

- Ano, souhlasím a ustanovení rozumím.
- Ano, souhlasím, ale nerozumím části ustanovení „ve kterém to neodporuje jeho povaze.“
- Ne, nesouhlasím, ale ustanovení rozumím. Zvíře by mělo být posuzováno jako věc.
- Ne, nesouhlasím. Nerozumím části ustanovení „ve kterém to neodporuje jeho povaze.“
- Nevím.

7

Novou právní úpravu považují za:

- důležitou
- spíše důležitou
- málo důležitou
- bezvýznamnou

8

Zvířata i nadále zůstávají předmětem kupní smlouvy. Můžete v případě, že kupujete čistokrevné kotě s rodokmenem, ale prodávající Vám rodokmen nedodal, kotě reklamovat?

- Ano
- Ne
- Nevím

9

Co byste dělali, kdybyste našli zatoulaného psa bez obojku?

- Nic.
- Psa bych odvedl/a do psiho útulku.
- Zavolal/a bych na Policii ČR, aby psa zpacifikovala.
- Psa bych vzal/a domů a nechal/a si jej.
- Psa bych vzal/a domů a o nález informoval/a obecní úřad.
- Nevím.

10

Co můžete žádat po člověku, který Vám usmrtí psa?

- Pořizovací cenu zvířete.
- Náklady na léčení v rozsahu ceny zvířete.
- Náklady na léčení převyšující jeho cenu.
- Náhradu nemajetkové újmy.
- Odkoupení věcí sloužících k jeho chovu (např. vodítko, hračky, granule).

11

Co byste dělali, kdybyste viděli v letním horkém dnu v zaparkovaném autě zavřeného psa, který očividně trpí?

- Nic.
- Zavola/a bych na tísňovou linku.
- Rozbil/a bych okénko u auta.

12

Setkali jste se někdy s týráním zvířat?

- Ano, několikrát.
- Ano, jednou.
- Ne, nikdy.
- Nevím.

13

Jaký případ je podle Vás týráním zvířat?

- Překrmování psů.
-

- Utopení kořat.
- Kupírování uší.
- Psí zápasy.
- Opuštění zvířete s úmyslem se jej zbavit.

14

Co je legálním důvodem pro usmrcení zvířete?

- Stáří zvířete.
- Nemoc zvířete, je-li spojena s utrpením zvířete.
- Deratizace.
- Bezprostřední ohrožení člověka zvířetem.

15

Víte, jaký nejvyšší trest hrozí za týrání zvířat podle trestního zákona?

- Žádný, týrání zvířat není trestným činem.
- Pokuta ve výši 50.000 Kč.
- Trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta.
- Trest odnětí svobody na jeden rok až pět let.

ODESLAT DOTAZNÍK

Vytvořte si vlastní **dotazník** (http://www.survio.com/cs/?source=survey_footer&medium=link&term=survey_link) zdarma ✓ **Survio** (http://www.survio.com/cs/vlastnosti?source=survey_footer&medium=link&term=brand) Vám pomůže